

Sisekaitseakadeemia Päästekolledž

Viktor Saaremets

KOHALIKU OMAVALITSUSE KRIISIKOMISJONI
ÜLESANDED ELANIKKONNAKAITSE
KORRALDAMISEL KOKS'I JA HOS'I ALUSEL

Lõputöö

Juhendaja:

Priit Laos

Tallinn 2011

ANNOTATSIOON

Kolledž: Sisekaitseakadeemia Päästekolledž	Kuu ja aasta: mai 2011
Töö pealkiri: Kohaliku omavalitsuse kriisikomisjoni ülesanded elanikkonnakaitse korraldamisel KOKS'i ja HOS'i alusel	
Töö autor: Viktor Saaremets	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
Lühikokkuvõte: Lõputöö on kirjutatud teemal "Kohaliku omavalitsuse kriisikomisjoni ülesanded elanikkonnakaitse korraldamisel KOKS'i ja HOS'i alusel". Lõputöö põhiosa pikkuseks on 40 lehekülge. Lõputöö on jaotatud kolmeks peatükiks ning sisaldab kuut joonist. Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ning võõrkeelne kokkuvõte inglise keeles. 2009 aasta juulist on hädaolukorra seaduse alusel kohalikul omavalitsusel oluline roll kriisireguleerimises elanikkonnakaitse korraldamisel. Seni päästekeskuste poolt KOV kriisikomisjonides läbi viidud koolituste tagasiside analüüsimisel on selgunud, et seadustest tulenevate kohustuste täitmine käib suurele osale omavalitsustest üle jõu ning neist tulenevaid kohustusi paljudes omavalitsustes pigem ignoreeritakse. Probleemiks on ressursi, teadmiste, motivatsiooni ja tahte puudumine. Lõputöö käigus on analüüsitud erinevaid seadusi, olemasolevat kogemust ja arvestatud senise praktikaga, kuidas KOV kriisireguleerimine efektiivselt toimiks. Lõputöö käigus viidi Lääne-Eesti KOV kriisikomisjonides läbi küsitlus, mille tulemusena selgus, et peamised probleemid seisnevad just ressursi puudumises. Ressursi all mõistetakse nii inimeste, aja, vahendite kui raha puudumist. Küsitluse tulemused on joonistena eraldi välja toodud. Lõputöö kokkuvõtteks on välja toodud autori ettepanekud olukorra paremaks muutmiseks.	
Võtmesõnad: Kohalik omavalitsus, elanikkonnakaitse, kriisikomisjon	
Võõrkeelsed võtmesõnad: civil protection, local government, crisis commission	
Säilitamise koht:	
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Margus Möldri	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Priit Laos	Allkiri:

SISUKORD

ANNOTATSIOON.....	2
SISUKORD	3
MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU	5
SISSEJUHATUS	6
1. SEADUSTE ANALÜÜS.....	9
1.1 HOS-ist tulenevad kohustused.....	9
1.2 KOKS-ist tulenevad kohustused.....	11
1.3 Muudest seadustest tulenevad kohustused.....	12
1.3.1 Planeerimisseadus.....	12
1.3.2 Kemikaaliseadus.....	14
2. KOV KRIISIKOMISJONI ÜLESANDED ELANIKKONNAKAITSE KORRALDAMISEL.....	16
2.1 Ennetamine	16
2.1.1 Riskianalüüs	17
2.1.2 Riskikommunikatsioon.....	18
2.1.3 Käitumisjuhised.....	18
2.2 Ettevalmistamine	20
2.2.1 Ressursikataloog.....	20
2.2.2 Evakuatsioon	21
2.2.3 Koolitus	21

2.2.4 Komisjon ja koostööpartnerid	22
2.2.5 Õppused.....	22
2.3 Lahendamine.....	23
2.3.1 Juhtimisstruktuur	23
2.3.2 Kriisikommunikatsioon	24
2.3.3 Evakuatsioon	25
2.3.4 Hädaolukorra lahendamise korraldus	26
2.4 Taastamine	26
2.5 KOV kriisikomisjoni ülesanded elutähtsate teenuste korraldamisel	28
3. KOV KRIISIKOMISJONIDE KÜSITLUS.....	30
3.1 Olemasolevad komisjonid.....	30
3.2 Kriisikomisjonide vajalikkus	31
3.3 KOV võimekus	32
3.4 Koostööpartnerid	34
3.5 Kommunikatsioon.....	35
KOKKUVÕTE	37
VÕÕRKEELNE KOKKUVÕTE	39
KASUTATUD MATERJALID.....	40
TABELITE JA JOONISTE LOETELU	42
LISA 1. ANKEETKÜSITLUSE KÜSIMUSTIK.....	43
LISA 2. RESSURSIKATALOOGI NÄIDIS	46

MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU

Kriisireguleerimine on meetmete süsteem, mis hõlmab hädaolukorra ennetamist, hädaolukorraks valmistumist, hädaolukorra lahendamist ning hädaolukorrast põhjustatud tagajärgede leevendamist (Hädaolukorra seadus, 15.06.2009).

Elanikkonnakaitse on meetmete süsteem, mille abil omavalitsused tõhustavad inimeste, neid ümbritseva keskkonna ning vara kaitset loodus- ja inimtegevusest põhjustatud õnnetuste vastu. Elanikkonnakaitse põhineb neljal sambal – ennetamine, valmistumine, lahendamine ja õnnetuse eelse olukorra taastamine.

HOS – Hädaolukorra seadus

KOKS – Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus

KemS – Kemikaaliseadus

PlanS – Planeerimisseadus

JäätS – Jäätmeseadus

TeeS – Teeseadus

KKütS - Kaugkütteseadus

ÜTS – Ühistranspordiseadus

ÜVVKS – Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniseadus

AvTS – Avaliku teabe seadus

HOVS – Hädaolukorraks valmisoleku seadus

KOV – Kohalik omavalitsus

LäEPK – Lääne-Eesti Päästekeskus

SISSEJUHATUS

2009 aasta juulis jõustunud hädaolukorra seadus on esmakordselt pannud kohalikule omavalitsusele üsna olulise rolli kriisireguleerimises ning sätestab ka konkreetsed tegevused selles valdkonnas. Kohalikul omavalitsusel on hädaolukorra seadusest tulenevalt kohustus moodustada kas iseseisvalt või koostöös teiste omavalitsustega kriisikomisjon. Kohalike omavalitsuste ülesandeks on elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldamine ning elanikkonna kaitsmine. Kaugküttesüsteemi- ja võrgu toimimine, valla teede ja linnatänavate korrashoiu toimimine, veevarustuse ja kanalisatsiooni, sealhulgas reoveepuhastite toimimine, jäätmehoolduse toimimine ning valla- või linnasisese ühistranspordi toimimine puudutavad kõiki omavalitsuses elavaid kodanikke. (Hädaolukorra seadus, 15.06.2009). Kohaliku omavalitsuse kriisikomisjon on tavakodanikule kõige lähemal ja võib väita, et kriisireguleerimine algab just kohalikust omavalitsusest. „Komisjoni moodustamise laiem eesmärk on elanikkonna kaitse ja heaolu korraldamine omavalitsuse territooriumil inimeste ja vara suurema turvalisuse loomiseks, õnnetustele ja sündmustele reageerimise suurema võimekuse loomine omavalitsuses.“ (LäEPK KOV kriisireguleerimine. 17.11.2011). 2011 aasta aprilli seisuga ei ole paljudes omavalitsustes kriisikomisjoni veel moodustanud. Samuti puudub ühtne arusaam, millised on omavalitsuste kriisikomisjonide kohustused.

Uurimustes, õpikutes ja erialalehtede artiklites on kriisi püütud määratleda paljudel eri viisidel: see on ootamatu, erinev normaalsest, sünnib kiiresti, sellega kaasneb oht või kahjustus, sellel võivad olla tõsised tagajärjed, see puudutab suurt hulka inimesi või kogu ühiskonda, see võib ähvardada ühiskonna põhiväärtusi või selle normaalset igapäevaelu, see eeldab kiireid otsuseid ja kiiret tegutsemist, võimalused seda kontrollida on piiratud, sellel võib olla ettenägematuid mõjutusi, see pakub huvi meediale ja avalikkusele ning see on meediakajastuste jaoks midagi väga olulist, see ületab tavaliselt meedia uudiskünnise. Ja peaaegu et alati kahjustab kriis organisatsiooni brändi mainet, osapooltevahelist usaldust ja siht- ning sidusrühmade lojaalsust (Lehtonen ja Saksakulm Tampere 2009:53). Omavalitsuste juhid, kes on nendele kohtadele kandideerinud peaksid olema seda teinud teadmises, et neil tuleb inimeste heaolu eest hoolitseda, tagada neile eluks vajalike teenuste toimimine ning hädaolukordades või õnnetustes neid aitama ja hiljem taastama hädaolukorra eelse olukorra.

Ka väiksemast negatiivsest sündmusest võib lõpuks välja kasvada suurem kriis. Kriis saab välja areneda siis, kui organisatsioon annab võimaluse probleemil kasvada ja areneda ning ei võta sellega midagi ette enne, kui on liiga hilja. Kriisi levimise süüks võib olla ka organisatsiooni või selle juhtide soov kaitsta oma mainet ning seetõttu kardetakse negatiivsete asjade avalikustamist (Lehtonen ja Saksakulm Tampere 2009:58). Nende olukordade vältimiseks on kohaliku omavalitsuste kriisikomisjonidel ja omavalitsuste juhtidel kõik trumbid käes. Iseasi, kas neid trumpe kasutatakse, või neid kasutada osatakse.

Päästkeskuse põhimäärusest tulenevalt on päästkeskuse ülesandeks korraldada ja koordineerida kriisireguleerimisalast tegevust ning nõustada ühtsetel alustel kohalikke omavalitsusi kriisireguleerimisalastes küsimustes. (Lääne-Eesti Päästkeskuse põhimäärus, vastu võetud Siseministri määrusega 21.12.2010). Sellest tulenevalt on päästkeskused võtnud endile ülesandeks kohalike omavalitsuste kriisikomisjonide koolitamise ühtsetel alustel. Eesmärgiks on selgitada omavalitsustele kriisireguleerimismehhanismide toimimist, lahti rääkida seadustest tulenevad kohustused, olla abiks nõu ja jõuga kriisikomisjoni tööks vajaliku ressursi kokkupanemiseks. Samuti on oluline selgitada KOV kriisikomisjonidele riski- ja kriisikommunikatsiooni vajalikkust ning võimalusi selle läbi viimiseks, mis aitaks kaasa õnnetuse või hädaolukorra tagajärgede leevendamisel ning ühtlasi õpetaks omavalitsuse territooriumil olevat elanikkonda õnnetuste korral käituma.

Käesoleva lõputöö eesmärk on analüüsida ja sõnastada, kuidas kohaliku omavalitsuse kriisikomisjonid saaks efektiivselt täita seadustest tulenevaid kriisireguleerimisalaseid kohustusi ning oleksid tõhusad elanikkonnakaitsele iseseisvalt ja koostöös teiste ametkondadega. Lõputöös analüüsitakse seadusest tulenevaid kriisireguleerimisalaseid kohustusi ning nende täitmist olemasoleva ressursi tingimustes.

Lõputöö hüpotees: kehtivast seadusandlusest (hädaolukorra seadus, kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, planeerimisseadus, kemikaaliseadus jt) tulenevate kohustuste täitmine ning omavalitsuse olemasolev ressurss tagab kriisireguleerimise ja elanikkonnakaitse korraldamise. Hüpoteesi tõestamiseks analüüsitakse lõputöös kahte aspekti – KOV ressursse nii üksik- kui ühiskomisjoni kontekstis ning omavalitsuste tahet, motivatsiooni ja komisjoni vajalikkusest arusaama.

Lõputöö käigus koostati ankeetküsitlus, mis saadeti kõigile Lääne-Eesti omavalitsuste kriisikomisjonidele. Küsitluse eesmärgiks oli saada ülevaade, millisena näevad KOV kriisikomisjonide esimehed (omavalitsusjuhid) omavalitsuse kriisikomisjoni rolli

kriisireguleerimisel ja elanikkonna kaitsel ning kas ja kuidas on olemasolevate ressurssidega võimalik täita omavalitsusele pandud kriisireguleerimisalaseid ülesandeid. Seni päästkeskuste poolt KOV kriisikomisjonides läbi viidud koolituste tagasiside analüüsimisel on selgunud, et seadustest tulenevate kohustuste täitmine käib suurele osale omavalitsustest üle jõu ning neist tulenevaid kohustusi paljudes omavalitsustes pigem ignoreeritakse. Probleem esineb üheltpoolt ressursi olemasolus, väiksemates omavalitsustes ei ole piisavalt inimressursi, teadmisi, töövahendeid aga ka rahalisi vahendeid kriisireguleerimise ja elanikkonnakaitse korraldamiseks. Lisaks suhtuvad paljud omavalitsused kohaliku tasandi kriisireguleerimisse ka kui kohustusse, millega võiks nende nägemusel tegeleda hoopis erinevad ametkonnad. Oluline põhjus, miks KOV kriisikomisjoni vajalikkusesse kõhklevalt suhtutakse võib olla ka vähene teadlikkus selle kohustustest ja võimalustest – üks lõputöö eesmärke on see teadmus kriisikomisjonideni viia. Teine oluline aspekt on omavalitsuste arusaam kriisireguleerimisalaste tegevuste vajalikkusest. Omavalitsused, kelle territooriumil suuremaid õnnetusi ja hädaolukordi juhtunud ei ole, ei mõista miks nad peaksid sellisteks asjadeks valmistuma. Samas omavalitsused, kellel on viimastel aastatel olnud kokkupuude suurõnnetuste tagajärgede ja lahendamise, suhtuvad nendesse teemadesse märksa tõsisemalt.

1. SEADUSTE ANALÜÜS

Käesolevas peatükis käsitletakse erinevaid seadusi, millede alusel kohaliku omavalitsuse kriisikomisjonid tegutsevad ning milledest tulenevad komisjonide kohustused. Lähemalt tulevad vaatluse alla hädaolukorra seadus, kohaliku omavalitsuses korralduse seadus, kemikaaliseadus ja planeerimisseadus. KOKS määrab kindlaks omavalitsuse ülesanded, vastutuse ja korralduse ning omavalitsusüksuste suhted omavahel ja riigiorganitega (Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, 02.06.1993). HOS kirjeldab omavalitsuste kriisireguleerimise ja elanikkonnakaitse alaseid ülesandeid. Olulisemad ülesanded on antud peatükis ka välja toodud. Kemikaali- ja planeerimisseadus annavad omavalitsusele lisavõimalusi hädaolukordade lahendamisel ja ennetamisel, andes võimaluse omavalitsuse territooriumil ohte kas hajutada, või ära hoida.

1.1 HOS-ist tulenevad kohustused

Kuni 23. juulini 2009 kehtinud HOVS § 21 järgi oli kohalikul omavalitsusel kohustus kriisikomisjon moodustada juhul, kui vallas või linnas oli üle 50 000 elaniku. Kui elanike arv oli väiksem, ütles seadus, et kriisikomisjon moodustatakse vajadusel. Kohustus kriisikomisjon moodustada oli maavanemal (Hädaolukorraks valmisoleku seadus, 22.11.2000, kehtetu). Praktika oli selline, et kohalikud omavalitsused ei pidanud vajalikuks kriisikomisjoni moodustada. See ei olnud otseselt problemaatiline, kuna maakondlik kriisikomisjon kattis ka maakonnas asuvate omavalitsuste vajadused. 2009 aasta juulis jõustunud hädaolukorra seadus on esmakordselt pannud kohalikule omavalitsusele olulise rolli kriisireguleerimises ja elanikkonnakaitse korraldamises ning sätestab konkreetsed tegevused selles valdkonnas. HOS §5 lõige 1 annab kohustuse igal omavalitsusel kriisikomisjon moodustada, lõige 2 järgi võib kohaliku omavalitsuse üksus, milles elab alla 40 000 elaniku moodustada ühise kriisikomisjoni ühe või mitme kohaliku omavalitsuse üksusega (Hädaolukorra seadus, 15.06.2009). Rahvastikuregistri andmetel on 1. jaanuari 2011 seisuga Eestis viis omavalitsust, kus elab üle 40 000 inimese – Tallinn (411 903), Tartu (98 548), Narva (64 650), Pärnu (42 937) ja Kohtla-Järve (40 581). (Elanike demograafiline jaotus maakonniti. 05.04.2011). Seega on need viis linna kohustatud moodustama oma kriisikomisjoni, teistel omavalitsustel

on võimalus moodustada ühiskomisjon kas ühe või mitme partneriga. Näiteks Hiiumaa kõik viis omavalitsust moodustasid kogu saart katva ühiskomisjoni ning kuus Saaremaa omavalitsust moodustasid ühise Ida-Saaremaa kriisikomisjoni.

Kohaliku omavalitsuse kriisikomisjoni kohustused tulevad välja HOS §5 lõikest 3 ning jagunevad kaheksaks punktiks. Seadusest tulenevalt on kohaliku omavalitsuse kriisikomisjoni ülesanneteks:

- 1) jälgida ja analüüsida kriisireguleerimise korraldust, sealhulgas hädaolukordadeks valmistumise, hädaolukordade lahendamise, elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamise ning hädaolukorras kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-s 6 sätestatud ülesannete ja pädevuste toimimist omavalitsusüksuses;
- 2) analüüsida hädaolukordade tekkimise tõenäosust ja teha Vabariigi Valitsuse kriisikomisjonile, regionaalsele kriisikomisjonile ning pädevatele asutustele ettepanekuid hädaolukordadeks valmistumise, hädaolukordade lahendamise, elanikkonna turvalisuse tagamise ja elutähtsate teenuste toimepidevuse korraldamise kohta omavalitsusüksuses;
- 3) vaadata läbi kriisikomisjoni tegevuspiirkonda puudutava hädaolukorra riskianalüüsi osa;
- 4) abistada vajaduse korral eriolukorra juhti eriolukorra väljakuulutamise põhjustanud hädaolukorra lahendamise koordineerimisel ja teabevahetuse korraldamisel ning täita muid eriolukorra juhi antud ülesandeid;
- 5) abistada vajaduse korral hädaolukorda lahendavaid asutusi teabevahetuse korraldamisel ja hädaolukorra lahendamise koordineerimisel;
- 6) otsustab kohaliku omavalitsuse kriisireguleerimisõppuse korraldamise;
- 7) teavitab avalikkust hädaolukorrast Vabariigi Valitsuse kehtestatud alustel ja korras;
- 8) täidab muid seadusest ja põhimäärusest tulenevaid ülesandeid. HOS §5 järgi on kohaliku omavalitsuse kriisikomisjon esimeheks kas vallavanem või linnaeape ning kohaliku omavalitsuse kriisikomisjoni põhimääruse kehtestab ja koosseisu kinnitab valla- või linnavalitsus. Põhimääruse eelnõu ja kriisikomisjoni koosseis kooskõlastatakse Päästeameti kohaliku päästeasutusega. (Hädaolukorra seadus, 15.06.2009).

Oluline punkt elanikkonnakaitse tagamisel on KOV jaoks hädaolukorra seaduse §34, mis räägib elutähtsast teenusest ning toob välja omavalitsuse elutähtsate teenuste nimekirja. HOS

§34 lõige 9 järgi korraldab kohalik omavalitsusüksus oma haldusterritooriumil järgmiste elutähtsate teenuste toimepidevust:

- 1) kaugküttesüsteemi ja -võrgu toimimine;
- 2) valla teede ja linnatänavate korrashoiu toimimine;
- 3) veevarustuse ja kanalisatsiooni, sealhulgas reoveepuhastite toimimine;
- 4) jäätmehoolduse toimimine;
- 5) valla- või linnasisese ühistranspordi toimimine.

Elutähtsa teenuse kohta on lõputöös eraldi peatükk 2.5, mis kirjeldab täpsemalt lahti elutähtsa teenuse mõiste, selle toimepidevuse mõiste ning toob välja probleemid ja kitsaskohad seadusandluses.

Hädaolukorras teavitamise kord on välja toodud kahes hädaolukorra seaduse alamaktis. Vabariigi Valitsuse määrus nr 57 - Hädaolukorrast või hädaolukorra tekkimise vahetust ohust Siseministeeriumi teavitamise kord sätestab olukorrad, millal kohaliku omavalitsuse üksus peab hädaolukorra tekkimise vahetust ohust teavitama siseministeeriumi. Vabariigi Valitsuse määrus nr 92 - Avalikkuse hädaolukorra tekkimise vahetust ohust, hädaolukorrast ja hädaolukorra lahendamise teavitamise kord ning nõuded edastatavale teabele – sätestab millal peab kohalik omavalitsus avalikkust teavitama ning millised on tema kohustused teavitamisel. Hädaolukordades teavitamine on pikemalt lahti kirjutatud peatükis 2.3 - Hädaolukordade lahendamine.

1.2 KOKS-ist tulenevad kohustused

Kohaliku omavalitsuse kohustused elanikkonna kaitse korraldamisel on kohaliku omavalitsuse korraldamise seaduses välja toodud §6 - omavalitsusüksuse ülesanded ja pädevus. KOKS §6 lõige 1 ütleb - omavalitsusüksuse ülesandeks on korraldada antud vallas või linnas sotsiaalabi ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, ruumilist planeerimist, valla- või linnasisest ühistransporti ning valla teede ja linnatänavate korrashoidu, juhul kui need ülesanded ei ole seadusega antud kellegi teise täita (Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, 02.06.1993).

Osaliselt reguleerib elanikkonnakaitse korraldamist ka KOKS § 6 lõige 2, mis ütleb – omavalitsusüksuse ülesanne on korraldada antud vallas või linnas koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist, juhul kui need on omavalitsusüksuse omanduses. Nimetatud asutuste osas võidakse seadusega ette näha teatud kulude katmist kas riigieelarvest või muudest allikatest. Tervishoiuasutuste ülalpidamine on elanikkonna kaitse korraldamist silmas pidades kindlasti oluline ning antud lõike kohaselt teatud tingimustel samuti omavalitsuse korraldada.

KOKS § 6 lõige 3 järgi otsustab ja korraldab omavalitsusüksus neid kohaliku elu küsimusi, mis on talle pandud teiste seadustega, või mis ei ole seadusega antud kellegi teise otsustada ja korraldada (Kohaliku omavalituse korralduse seadus, 02.06.1993). Sellest tulenevalt on omavalitsuse kohustus reageerida sündmusele, mida ei juhi ükski ametkond või mille korraldamise kohustust ei ole seadusega kellelegi teisele pandud.

1.3 Muudest seadustest tulenevad kohustused

1.3.1 Planeerimisseadus

Planeerimisseadus (PlanS) reguleerib riigi, kohalike omavalitsuste ja teiste isikute vahelisi suhteid planeeringute koostamisel (Planeerimisseadus 13.11.2002). Planeerimisseadusest leiab punkte, mis on otseselt seotud hädaolukordade ennetamisega ning mis annavad omavalitsusele võimaluse hädaolukordade ärahoidmiseks või tagajärgede leevendamiseks. Ühtlasi annab seadus võimaluse sekkuda ka tavakodanikul, kellel on reaalne õigus uute planeeringute juures oma sõna sekka öelda, mis läbi saab omavalitsus oma elanike huvidega arvestada.

Üks olulisi punkte planeerimisseaduses on § 29² – Olulise ruumilise mõjuga objekti asukoha valiku planeeringu koostamise erisused. PlanS § 29² lõige 1 järgi on olulise ruumilise mõjuga objekt selline, millest tingitult transpordivood, saasteainete hulk, külastajate hulk, visuaalne mõju, lõhn, müra, tooraine või tööjõu vajadus muutuvad objekti kavandatavas asukohas senisega võrreldes oluliselt ning mille mõju ulatub suurele territooriumile (Planeerimisseadus 13.11.2002). Nimetatud objektid on välja toodud Vabariigi Valitsuse 15.07.2003 määruses nr 198 – Olulise ruumilise mõjuga objektide nimekiri. Antud nimekirjast leiab muuhulgas näiteks aatomielektrijaama, ohtlike jäätmete prügila, ohtlike jäätmete käitlemise ettevõtte,

keemiatoodete terminali, lõhkeainete tootmise tehase jpm. Antud nimekirja vaadates on selge, et tegemist on ettevõtete ja objektidega, mis elanikkonna kaitse aspektis vajavad kindlasti konkreetset lähenemist.

PlanS § 29² lõige 6 järgi määrab olulise ruumilise mõjuga objekti planeeritava maa-ala suuruse kohalik omavalitsus koostöös maavanema ja Keskkonnaametiga, kui asukoht valitakse üldplaneeringu alusel. Juhul kui asukoht valitakse maakonnaplaneeringu alusel, siis määrab selle suuruse maavanem koostöös olulise ruumilise mõjuga objekti asukoha võimalike kohalike omavalitsuste ja Keskkonnaametiga. Maakonnaplaneeringu alusel valitakse olulise ruumilise mõjuga objekti asukoht juhul kui objekti võimalik asukoht jääb mitme kohaliku omavalitsuse territooriumile ja üldplaneeringute koostamine mitme kohaliku omavalitsuse omavahelisel kokkuleppel ei ole asukoha valikuks otstarbekas või võimalik. Mõlemal juhul kooskõlastab objekti asukoha regionaalminister (Planeerimisseadus 13.11.2002).

PlanS § 29² lõige 8 järgi tuleb planeeringu koostamisse kaasata ka päästekeskus, kui olulise ruumilise mõjuga objekti rajamisega võivad kaasneda ohtlikud veosed. Sel juhul määratakse koos päästekeskusega olulise ruumilise mõjuga objekti rajamise võimalikkus ja tingimused, sealhulgas ohtlike veoste vedamise tingimused ka väljaspool planeeritavat maa-ala. (Planeerimisseadus 13.11.2002).

Suur osa on planeerimisseaduses pühendatud planeeringutest informeerimisele, mis annab võimaluse algatatud või kavatsetavate planeeringutega tutvuda ka omavalitsuses elavatel kodanikel. Seeläbi on kodanikel võimalus kaasa rääkida oma kodukoha turvalisuses ning elukeskkonna kujundamisel. PlanS § 11 järgi informeerib KOV avalikkust kavatsetavatest üldplaneeringutest ja detailplaneeringutest vastavas ajalehes vähemalt üks kord aastas ehitusmääruses sätestatud ajal. Lisaks avaldatakse sama teave ka kohaliku omavalitsuse või maavalitsuse veebilehel. Planeeringu algatamisel peab omavalitsus, juhul kui ta on planeeringu koostamise korraldaja sellest ka teavitama. KOV annab sellisel juhul informatsiooni planeeritava maa-ala asukoha ja suuruse kohta, sealhulgas määratleb planeeritava maa-ala piiri, ning tutvustab algatatud planeeringu eesmärgi vastavas ajalehes ühe kuu jooksul pärast planeeringu algatamise otsuse tegemist. Kohalik omavalitsus on kohustatud kuu aja jooksul pärast detailplaneeringu algatamise otsuse tegemist panema detailplaneeringualal nähtavale kohale informatsioonitahvli või -teatise vähemalt kuuks ajaks.

Oluline teave on Planeerimisseaduses ka §6-8, millest tulenevalt nii üleriigilise planeeringu (§6), maakonnaplaneeringu (§7), kui üldplaneeringu (§8) koostamisel võetakse arvesse

keskkonnamõju strateegilise hindamise ning hädaolukorra riskianalüüsi tulemusi (Planeerimisseadus 13.11.2002).

1.3.2 Kemikaaliseadus

Kohaliku omavalitsuse kohustused on kemikaaliseaduses välja toodud §14 - Erinõuded maakasutuse planeerimisel ja ehitiste projekteerimisel. Antud paragrahvi lõige 1 ütleb: kohaliku omavalitsuse üksus arvestab suurõnnetuse ohuga ettevõttest lähtuvate riskidega üld- ja detailplaneeringute koostamisel ja kehtestamisel ning ehituslubade väljastamisel. Seejuures tuleb: 1) kindlaks teha ettevõtted, kus suurõnnetuste tõenäosus või nende tagajärgede raskus võib suurendada nende ettevõtete asukoha läheduse tõttu teistele ohtlikele või suurõnnetuse ohuga ettevõtetele; 2) arvestada olemasolevate ettevõtete läheduses paiknevaid hooneid ja rajatisi, nagu liiklusmagistraalid, rahvarohked paigad ja elamurajoonid, kui nende paigutus võib suurendada suurõnnetuse riski või nende tagajärgede raskust; 3) suurõnnetuse riski või selle tagajärgede raskuse suurenemisel tagada avalikkuse teavitamine (Kemikaaliseadus, 06.05.1998).

Seadusest võib välja lugeda, et lisaks suurõnnetuse ohuga ettevõttest tulenevate riskide arvestamisega detail- ja üldplaneeringus, tuleb omavalitsusel suurõnnetuse riski või selle tagajärgede raskuse suurenemisel tagada ka avalikkuse teavitamine. Kui KemS §13² lõige 1 ütleb, et suurõnnetuse ohuga ettevõtte puhul teavitab ohtlikku kemikaali käitlev isik avalikkust ja ettevõttest lähtuva õnnetuse mõju piirkonda jääda võivaid isikuid ennetavalt ettevõttest lähtuvast ohust, ohutusabinõudest ja õnnetuse korral soovitatavatest käitumisjuhistest, siis KemS §14 lõige 1 punkt 3 annab kohustuse eelpoolmainitud juhul ka omavalitsusele. Samuti peab omavalitsusel olema ülevaade oma territooriumil asuvatest ohtlikest ja suurõnnetuse ohuga ettevõtetest ning arvestama peab edasiste planeeringutega nende lähiümbruses.

KemS §14 lõige 2 paneb omavalitsuse üksusele lisaks kohustuse esitada Päästeameti kohalikule päästeasutusele kooskõlastamiseks üldplaneeringu ja detailplaneeringu ning ehitusprojekti heakskiitmiseks – uue suurõnnetuse ohuga ettevõtte asukoha valikul; olemasoleva suurõnnetuse ohuga ettevõtte tegevuse laiendamisel või tootmise suurendamisel; suurõnnetuse ohuga ettevõtte ohualasse jääva maa-ala planeerimisel või sinna ehitise kavandamisel.

Lisaks eelpool välja toodud kohustustele annab kemikaaliseadus omavalitsustele ka mitmeid võimalusi ohtude ennetamisel, tagajärgede leevendamisel ja elanikkonnakaitset. Eelkõige väljenduvad need võimalused informatsiooni saamises ohtlikult või suurõnnetuse ohuga ettevõttelt. Täpne ja adekvaatne informatsioon võimaldab elanikkonnakaitset paremini korraldada. KemS §13¹ lõige 9 alusel on omavalitsusel õigus nõuda ohtlikult või suurõnnetuse ohuga ettevõttelt teavet kooskõlastatud teabelehest, ohutusaruandest, ohutuse tagamise süsteemi kirjeldusest, riskianalüüsist ja ettevõtte hädaolukorra lahendamise plaanist. Esitama peaks antud teabe omavalitsusüksusele ettevõtte ise. KemS §13² lõige 4 sätestab, et kui ohtliku kemikaali käitlemisel kavandatava muudatusega kaasneks suurõnnetuse ohu teke või selle oluline suurenemine, tagatakse läbi keskkonnamõjude hindamise avalikkusele ja kohalikule omavalitsusele võimalus muudatuse kohta enne selle rakendamist arvamust avaldada. Oluline on teada ka KemS §15 lõige 1 punkti 5, mis kohustab kemikaali käitlejat viivitamatult teavitama asukohajärgset päästeasutust, Tehnilise Järelevalve Ameti ja valla või linna omavalitsust reostusest või õnnetusest (Kemikaaliseadus, 06.05.1998).

2. KOV KRIISIKOMISJONI ÜLESANDED ELANIKKONNAKAITSE KORRALDAMISEL

Peatükk on jaotatud viieks alapealkirjaks, mis vaatlevad kohaliku omavalitsuse rolli elanikkonnakaitse korraldamisel erinevatel perioodidel - kriiside ennetamisel või kriisiga kaasnevate tagajärgede leevendamisel; ettevalmistaval perioodil, et kriisi puhkedes oldaks selleks valmis; kriisiolukordade lahendamisel ning taastamisperioodil. Viimane on kohaliku omavalitsuse puhul üks olulisemaid aspekte, kuna jääb puhtalt omavalitsuste kanda. Viienda alapealkirjana on välja toodud elutähtis teenus ja elutähtsa teenuse toimepidevus.

Peatükis on rohkem rõhku pandud kommunikatsiooni valdkonnale. Probleemiks võib osutuda omavalitsuse kogematus kommunikatsiooni valdkonnas, varasemad kohustuste puudumised või kommunikatsiooniinimese puudumine. Kohalik omavalitsus, kes ei ole varasemalt hädaolukordadega kokku puutunud võib teha vea ja otsustada avalikkust mitte teavitada. Kuna kommunikatsioon moodustab suure osa hädaolukorra lahendamisest, siis tähendab rääkimata jätmine, et olukord on lahendamata.

2.1 Ennetamine

„Intellektuaalid lahendavad probleeme, geeniused ennetavad neid“ (Albert Einstein).

Ennetamine on tänapäeva ühiskonnas laialdaselt levinud mõiste ning järjest enam pannakse rõhku ennetustööle. Ka hädaolukordade ja õnnetuste mõistes pööratakse üha rohkem rõhku ennetusele, sest odavam on ennetada ja ära hoida, kui reageerida ja taastada. Näiteks 2005. aasta jaanuaritormi kahju oli üle Eesti kokku 47,868,096 EUR. (Estonia's fifth national communication. 2009. 136:137). Osa sellest kahjust kandsid inimesed, kes ei olnud hädaolukorraks valmistunud – kindlustamata hooned ja sõidukid, ajuvees kahjustada saanud sõidukid jne. Õigeaegse ja tulemusliku ennetamisega saab neid kahjusid oluliselt vähendada. Hädaolukordade ärahoidmine ei ole tänapäeval küll reaalne, kui mõtleme kasvõi loodusõnnetustele, kuid nende õnnetuste tagajärgi on võimalik leevendada ja niimoodi suurem kahju ära hoida. Viimastel aastatel on Euroopas ja kogu maailmas suurimat kahju tekitanud üleujutused. Nende vastu võitlemiseks on paljud riigid rajanud kaitsetamme ja

kaitserajatisi (Holland, Inglismaa), samuti on riike, kus arendatakse varajase hoiatuse süsteeme ning seeläbi keskendutakse elanike võimalikult varajasele hoiatamisele ja informeerimisele (Indoneesia, Jaapan). Maavärinate tagajärgede leevendamiseks ehitatakse maju, mille konstruktsioonid on maakoore liikumisele vastupidavad. Jaapanis õpetatakse inimesi juba väikesest peale maavärinate ja tsunamite puhul vastavalt käituma, et inimohvrite arv võimalikult madalal hoida.

Kuigi Eestis aset leidvad loodusõnnetused ei ole nii hävitavate tagajärgedega, on meilgi palju õnnetusi, milleks me saame paremini valmistuda. Selleks saavad ühiselt oma panuse anda riik, ettevõtted, omavalitsused kui ka elanikud ise, näidates üles tahet oma kodukandi riskide teadvustamiseks. Äärmiselt oluline on, et kohalik omavalitsus tunneks ära selle hetke, kui hädaolukord on kätte jõudnud. Seadustes näpuga järke ajada on üks võimalus, kuid sageli annavad sündmusele kriisi tähenduse omavalitsuse elanikud või meedia. Negatiivsed juhtumid on meediale alati maiuspalaks ja nii peab ka omavalitsus olema valmis selleks, et meedia huvi tõttu võivad nende esmalt väiksena tunduvad mured olla ühtäkki kogu maailma tähelepanu keskpunktis (Lehtonen ja Saksakulm Tampere 2009:60).

2.1.1 Riskianalüüs

Hädaolukorra riskianalüüs on dokument, milles kirjeldatakse üleriigilisel ning vajaduse korral regionaalsel ja kohaliku omavalitsuse tasandil hädaolukorda; hädaolukordi põhjustavaid ohtusid; hädaolukorra tõenäosust; hädaolukorra tagajärgi; muud olulist hädaolukorraga seotud teavet; viiteid mudelitele, allikmaterjalidele ja muule sellisele teabele, millest tulenevalt on riskianalüüs tehtud (Hädaolukorra seadus, 15.06.2009). Riskianalüüsid on ka üks hea võimalus hädaolukordade äratundmiseks. Eestis on kokku 27 hädaolukorda, mille kohta riskianalüüs koostatakse ning nendes on ka konkreetselt ära kirjeldatud, millal üks või teine sündmus klassifitseerub hädaolukorraks. Riskianalüüsides on välja toodud üksikasjalikult meetmed, kuidas reaalselt hädaolukorda ennetada või selle võimalikke tagajärgi leevendada. Ühtlasi on riskianalüüsides välja toodud ka ettepanekud olemasolevate seaduste ja määruste täiendamiseks ning vajalike instrumentide käivitamiseks, mis aitaksid veelgi antud riski maandada ja hädaolukorra tagajärgi leevendada.

2.1.2 Riskikommunikatsioon

Suhteliselt uue mõistena on Eestis kriisireguleerimises kasutusel mõiste riskikommunikatsioon, mis on antud valdkonnas ennetusfaasis äärmiselt oluline faktor. Riskikommunikatsioon on avalikkuse informeerimine riskidest ja nendega kokkupuutumisest ehk informatsioon, mis peaks aitama avalikkusel riske ära tunda ja nendega ka toime tulla. Riskikommunikatsioon hõlmab nii kommunikatsiooni, riskidest informeerimist, riskide tõlgendamist ja defineerimist, kuni selleni, et millised kokkulepped on sõlmitud eri osapooltel selle kohta, kuidas eri osapooled erinevate stsenaariumite puhul tegutsevad. (Tampere ja Saksakulm Lehtonen 2009:43) Riskikommunikatsiooni põhimõtteid ja alustõdesid võib lugeda välja nii Eesti Vabariigi põhiseadusest (§44) kui Avaliku teabe seadusest. Avaliku teabe seaduse (AvTS) §28 lõige 7 põhjal on teabevaldaja kohustus teave avalikustada, kui on andmed ohu kohta inimeste elule, tervisele ja varale (Avaliku teabe seadus, 15.11.2000). Seda seaduse punkti võib aluseks võtta nii kriisi-, kui riskikommunikatsiooni puhul, ehk nii õnnetuse toimumise ajal, kui selle ennetamisel. Konkreetsema näitena võib välja tuua olukorra, kus omavalitsuse territooriumil on rajatud ohtlik ettevõtte, mille ohualasse jäävad elumajad, teised ettevõtted, liiklusmagistraal vm. Sellisel juhul on oht selles ohualas olevatele inimestele täiesti olemas ja selle teabe valdajal, olgu selleks ettevõtte või kohalik omavalitsus, kohustus see info inimesteni viia. Avaliku teabe seadus määratleb ka viisid, kuidas see info inimesteni viia. AvTS § 29 annab teave avalikustamiseks mitmed võimalused – veebilehe kaudu, tele- või raadioprogrammis, trükiajakirjanduses, dokumendi ülespanemisega kohalikus omavalitsuses või raamatukogus või ametlikus väljaandes. AvTS §30 määratleb ka, milline teabe edastamise viis valida, põhiline on viia info võimalikult kiiresti igäheni, kes seda infot vajab. Juhul, kui olemasolev teave on ohu kohta, mis ähvardab inimeste elu, tervist või vara, tuleb see teave avalikustada viivitamatult, valides selleks kiireima ja sobivama viisi (Avaliku teabe seadus, 15.11.2000). Riskikommunikatsiooni juures on oluline, et info jõuaks kõikide asjaga seotud inimesteni, et see info ja selle allikad oleks usaldusväärsed. „Riskikommunikatsiooni peäülesanne on õpetada avalikkust eristama usaldusväärsset ja ebausaldusväärsset infot.“ (Tampere ja Saksakulm Lehtonen 2009:43).

2.1.3 Käitumisjuhised

Erinevate riskide analüüsimine, seaduste ja määrustega kohustuste asutustele ja omavalitsustele ei oma soovitud efekti, kui neid ei täideta ja käitumisjuhised ei jõua elanikkonnani. Samuti võib probleemiks olla, et elanikkond ei ole kuigi hea meelega nõus

oma käitumisharjumusi muutma. Kui paljudes maades, kus maavärinad, tsunamid ja muud loodusõnnetused on tavapärased teavad elanikud täpselt, mida hädaolukorras teha, siis see on saavutatud aastatepikkuse töö tulemusena. Elanikke koolitatakse lapsest peale õnnetustesse tõsiselt suhtuma ning õnnetuse ajal käituma ja see on andnud märkimisväärseid tulemusi. Eelkõige väljendub see päästetud või säästetud inimestes, kui mõelda kasvõi Jaapanit 2011 aasta alguses tabanud maavärinale ja järgnenud hiidlainele. Eesti mõistes võime vaadata ajas tagasi nõukogude aegsele tsiviilkaitse perioodile, kus suures tuumasõja hirmus harjutas elanikkond pidevalt gaasimaskides keldrisse varjumist. Täna saame rääkida ennetusest ja käitumisjuhiste jagamisest peamisel liiklus-, tuleohutuse ja keskkonnakaitse valdkonnas. Kuid neid teadmisi ei võeta alati hea meelega vastu. Seda näitas ka 2005 aasta üleujutus Pärnumaal. Info tuleva tormi ja üleujutuse kohta oli olemas, kuid elanikkond ei suhtunud sellesse nii tõsiselt kui võinuks. Tagajärjeks palju hävinud vara, mahakantud sõiduvahendeid ja muid kahjusid. Tõsi, pärast 2005 aasta üleujutust suhtutakse loodusjõududest põhjustatud õnnetustesse märksa tõsisemalt ja see on ka võimalus elanikkonna laiemaks koolitamiseks, kuna ollakse altimad info vastuvõtmiseks. Seetõttu on oluline, et valmivate riskianalüüside ja hädaolukorra lahendamise plaanide info jõuaks elanikkonnani. Et nimetatud dokumentides tulenevad käitumisjuhised saaksid lihtsalt ja arusaadavalt igasse koju, kus on reaalne võimalus, et midagi juhtub. Samuti on oluline teha teavitustööd ohtlike või suurõnnetuse ohuga ettevõtete ümbruses, et elanikkond teaks, millised ohud neid igapäevaelus ümbritsevad.

Varajase hoiatuse süsteemide lisandudes ei piisa, kui hädaolukorra saabudes sireenid käivitada. Kui elanikkonda ei ole koolitatud, ei oska nad sireenide käivitades midagi ette võtta – kas püsida kodus, või joosta paaniliselt kodust minema. Sel juhul kuhu? Hea näide oli Pärnu autonoomne hoiatussüsteem PAUH, mis ehitati valmis ja saadi töökorda, kuid elanikke ei teavitatud, mida realselt teha, kui sireenid tööle hakkavad. Tõsi, PAUH töö lõpetati enne, kui seda realselt kasutada jõuti ning täna seisab hoiatussüsteem jõude. Eestis on suhtumine sarnastesse süsteemidesse leige, kuid teiste riikide kogemused näitavad, et selliste süsteemide olemasolu on üks hea võimalus elanikkonnakaitse korraldamisel. Lihtsalt elanikkond peab täpselt teadma, milleks see süsteem on, millal seda kasutatakse ja mida peavad nad edasi tegema, kui see süsteem on kord käivitatud.

Ohtlikest ja suurõnnetuse ohuga ettevõtetest tulenevate ohtude ära hoidmiseks tundub olevat kõige parem lahendus need ehitamata jätta. Sarnane diskussioon on täna käimas seoses aatomielektrejaama ehitamisega Eestisse. Tõsi on ka see, et alati ei saa lähtuda sellest, mis kõige lihtsam, kuna meie pidevalt suurenevad vajadused nõuavad uusi ettevõtteid. Seega, kui

sarnaste ettevõtete ehitamine on vältimatu, tuleb arvesse võtta neist tulenevaid riske ja ehitada nii, et see oleks võimalikult ohutu. Siin on hea arvestada planeerimisseadusest ja kemikaaliseadusest tulenevate võimalustega. Üks võimalus on planeerida ohtlikud ettevõtted inimasustusest eemale ja sellega riske maandada. Olemasolevate ehitistega ja seal toimuvate protsessidega seoses peaks aga nii elanikkond kui omavalitsus end kurssi viima, kas nende elukoha läheduses sellised ettevõtted eksisteerivad ja millised on sellest tulenevad ohud. Üks hea võimalus selleks on ka Maa-ameti kodulehel olev kaardirakendus. Rakenduses on välja toodud kõik Eestis tegutsevad ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted, määratletud nende ohualad ja ühtlasi leiab samast ka selle ettevõtte tegevusvaldkonna ja ohud, mis sealt tulenevad.

2.2 Ettevalmistamine

Hädaolukordadeks valmisolek eeldab oma võimaluste tundmist. Et hädaolukord või õnnetus võimalikult valutult lahendada, peab hädaolukorda või õnnetust lahendav omavalitsus teadma oma võimekust, oma võimalusi, olema koolitatud, töö peaks olema organiseeritud ja rutiinid paigas. Võimalike eksimuste vältimiseks on oluline, et võimalikud olukorrad ja situatsioonid oleksid eelnevalt läbi mängitud.

2.2.1 Ressursikataloog

Üks riiklikke lahendusi olemasolevate vahendite ja võimaluste kaardistamisel on lõputöö kirjutamise hetkel koostamisel olev ressursikataloog. Ressursikataloogi eesmärk on saada detailne ülevaade omavalitsustes asuvatest (mitte ainult omavalitsuse enda, vaid laiemalt) isikutest, vahenditest, sõidukitest, muudest mehhanismidest, ka hoonetest (evakuatsioonipunktid), mida on võimalik kasutada elanikkonnakaitse korraldamisel ja suurõnnetuste tagajärgede likvideerimisel. Kõik ressursid koondatakse ühtsesse Exceli tabelisse ning edasi on plaan luua üle-eestiline veebilahendus, et kõik asjassepuutuvad ametkonnad saaksid seda kasutada. Ressursikataloogi saavad vajadusel kasutada päästetöö juht ja kohaliku omavalitsuse kriisikomisjon. Ressursikataloogi Exceli tabeli näidis on ära toodud lõputöö lisas nr. 2.

2.2.2 Evakuatsioon

Ettevalmistavas faasis on oluline läbi mõelda ka evakuatsiooni võimalused, peamiselt evakuatsioonipunktid. Kui sellega tegelema hakata hädaolukorra või õnnetuse lahendamise faasis põhjustab see segadust, lisatööd ja võib kaasa tuua õnnetuses osalevate inimeste seisukorra halvenemise. Evakueerimisest ei räägi me antud juhul mitte ainult omavalitsuste korraldatava viie elutähtsa teenuse katkemise puhul, kuigi ka siis on võimalik vabatahtliku evakueerimise vajalikkus. Omavalitsuse viis elutähtsat teenust on kaugküttesüsteemi ja -võrgu toimimine; valla teede ja linnatänavate korrashoiu toimimine; veevarustuse ja kanalisatsiooni, sealhulgas reoveepuhastite toimimine; jäätmehoolduse toimimine; valla- või linnasisese ühistranspordi toimimine (Hädaolukorra seadus, 15.06.2009). Evakueerimise võimalikkuse tagamine on oluline enamus hädaolukordade puhul ja kõige parem kompetents ja ressurss evakuatsioonipunktide näol selles valdkonnas on kohalikul omavalitsusel. Kohaliku omavalitsus ülesanded evakueerimise kavandamisel on järgmised:

- 1) Evakuatsioonipunktide ettevalmistamine
- 2) Evakuatsioonikohtade ettevalmistamine (kindlaksmääramine)
- 3) Evakuatsioonikohtade tegevuse korralduse kavandamine
- 4) Elanike teavitamine evakuatsioonipunktide olemasolu ja nende asukohtade kohta
- 5) Elanike teavitamine evakuatsioonipunktide võimekuse ja tingimuste kohta
(Evakueerimise juhendmaterjal, 2010)

2.2.3 Koolitus

Tagamaks KOV kriisikomisjonide pädevuse ning nende liikmete võimekuse, on oluline, et kriisikomisjonide liikmetel oleks olemas teadmised ja kompetents hädaolukordade ja õnnetuste lahendamisel ja ennetamisel. 2010. aastal alustasid regionaalsed päästkeskused ühisel initsiatiivil võimalikult suure arvu KOV kriisikomisjonide koolitamisega. Esimese, baaskoolituse raames tutvustati KOV kriisikomisjonidele hädaolukorra seadust ning selle alamakte, kriisireguleerimise alustalasid ja põhimõtteid ning ühtlasi oli koolituskavas sissejuhatus kriisikommunikatsiooni. Koolitused viisid läbi päästkeskuste kriisireguleerimisbürood koostöös avalike suhete bürooga. KOV koolitustega jätkatakse juba sel aastal ning koolituste teemadeks on kommunikatsioon ning evakuatsioon.

2.2.4 Komisjon ja koostööpartnerid

Kohalike omavalitsuste kriisikomisjonide moodustamise kohustus tuleneb hädaolukorra seadusest, mis hakkas kehtima 2009 aasta juulist. Varasemalt oli see kohustus hädaolukorraks valmisoleku seaduse alusel maavalitsustel ning omavalitsustel, kus elas 50 000 ja rohkem inimest (Hädaolukorraks valmisoleku seadus, 22.11.2000, kehtetu). Seega on kriisikomisjonide moodustamine omavalitsuste jaoks üsna uus ülesanne ning tänaseks veel paljudel täitmata. Oluline on jälgida, et KOV kriisikomisjone ei moodustataks täna ainult selle pärast, et selleks kohustab seadus. Sellisel juhul ei oleks nende olemasolust mingit kasu, kuna reaalse hädaolukorra puhul see süsteem ei käivituks. Arvestatav osa omavalitsustest peab kohaliku omavalitsuse tasandi kriisikomisjoni mittevajalikuks. Selleks on päästkeskused võtnud ülesandeks kõikide omavalitsuste kriisikomisjonide koolitamise, et selgitada komisjonide vajalikkust ja viia nendeni teave nende kohustuste kohta. Esmased baaskoolitused, mis viidi läbi 2010 aastal näitasid paraku, et paljud omavalitsuste kriisikomisjonid ei ole ennast veel realselt seadusandlusega kurssi viinud ja teadmised enda kohustustest ei ole nendeni jõudnud.

Seetõttu on oluline selle töö järjepidevus. KOV kriisikomisjonid peavad mõistma oma vajalikkust elanikkonnakaitse tagamisel ning välja töötama endi jaoks parimad võimalused selle tegemiseks. Täna on paljudes omavalitsustes oma töökeskkonnad ja töö kord ka välja kujunenud, teised on malli võtnud endistest maakonna kriisikomisjonidest. Samuti on omavalitsustel loodud kontaktid ettevõtete ja vabatahtlikega, keda vajadusel saaks õnnetuse või hädaolukorra lahendamisse kaasata. Oluline on, et nendest tegevusteks kujuneks välja rutiin. Tähtis on, et iga kriisikomisjoni lüli teaks oma kohta, oma tegevust ning oleks selleks valmis. Kõikvõimalike ressursside ja koostööpartnerite olemasolu ja saadavust peaks teatud aja tagant kontrollima ja andmeid värskendama, vastasel juhul ei pruugi hädaolukorra saabudes sealt abi saada. Üks võimalusi selleks on ka punktis 2.2.1 mainitud ressursikataloog, mida valmimise järel regulaarselt uuendada peaks, et ei tekiks hiljem üllatusi. Võimalusel võiks sõlmitud kokkulepped ka dokumenteerida, et teisel osapoolel reaalse õnnetuse juhtumise ajal ei oleks võimalik oma kohustustest taganeda.

2.2.5 Õppused

Oluline samm õnnetusteks ja hädaolukordadeks ettevalmistamisel on õppuste läbiviimine. Õppuste mõiste ja läbiviimise kord on välja toodud hädaolukorra seaduses. Seaduse mõistes peab kriisireguleerimisõppus olema korraldatud ühe või enama hädaolukorra lahendamise

protseduuride ja võimekuse kontrolli eesmärgil ning koosneb staabikomponendist, välikomponendist või mõlemast korraga. Kohaliku omavalitsuse hädaolukorra lahendamise õppuse aja, korraldaja ning hädaolukorrad, mille lahendamise protseduure ja võimekusi kontrollitakse, kinnitab kohaliku omavalitsuse kriisikomisjon kooskõlastatult õppuse korraldajaks kavandatud asutusega (Hädaolukorra seadus, 15.06.2009).

Õppuse korraldamisele seatud nõuded on välja toodud Siseministri määruses nr 27 – Kriisireguleerimisõppuse sisule ning regionaalse ja kohaliku omavalitsuse kriisireguleerimisõppuse korraldamise sagedusele esitatavad nõuded (edaspidi Siseministri määrus nr 27). Määruse järgi on kohaliku omavalitsuse õppus selline, kus osaleb vähemalt ühe kohaliku omavalitsuse kriisikomisjon. Kohaliku omavalitsuse kriisikomisjon korraldab õppusi hädaolukorra seaduse §34 lõikes 9 nimetatud elutähtsa teenuse toimimise ja selle taastamise võime kontrollimiseks (Siseministri määrus nr 27). Ehk kohaliku omavalitsuse kriisikomisjoni õppuse teemadeks on kaugküttesüsteemi ja -võrgu toimimine; valla teede ja linnatänavate korrashoiu toimimine; veevarustuse ja kanalisatsiooni, sealhulgas reoveepuhastite toimimine; jäätmehoolduse toimimine; valla- või linnasisese ühistranspordi toimimine (Hädaolukorra seadus, 15.06.2009). Siseministri määruse nr 27 §5 lõige 2 järgi, korraldab kohalik omavalitsus, kus elab üle 40 000 elaniku, kohaliku omavalitsuse õppuse vähemalt üks kord aastas. Väiksematele omavalitsustele ei ole korraldamise sagedust ette kirjutatud. Ühe võimalusena oleks väiksematele omavalitsustele õppuste korraldamine koos suurematega või siis võtta partneriks politsei või päästeasutus ja osaleda ühe poolena nende kriisireguleerimisõppustel.

2.3 Lahendamine

2.3.1 Juhtimisstruktuur

Viies läbi KOV kriisikomisjonide baaskoolitusi 2010 aastal selgus, et õnnetuse või hädaolukorra puhul nii mõnigi omavalitsusjuht läheks koheselt sündmuskohale ja paneks käed külge seal tehtavale tööle. Samuti selgus, et paljudes omavalitsustes ei ole mõeldud täna reaalse struktuuri peale, mis hädaolukorras kokku tuleks ja õnnetuse lahendamist koordineerima hakkaks. Õnnetuste ja hädaolukordade lahendamisel on oluline just koordineeritud tegevus, kuna õnnetuse või hädaolukorra sündmuskoht ei pruugi koonduda vaid ühte kohta ning võib oluliselt laieneda. Selleks, et õnnetusest oleks täielik ülevaade tuleb infot järjekindlalt koguda, andmeid ja fakte kontrollida ja logisse üles tähendada. Samuti on

vaja hakata koheselt mõtlema vajadusel inimeste evakueerimisele, avalikkuse teavitamisele ning elanikkonnale hädavajaliku tagamisele. Seetõttu peaks KOV kriisikomisjonid läbi mõtlema, milline on minimaalne ressurss, mida vajatakse hädaolukorra lahendamiseks. Hädavajalik kriisikomisjoni koosseis peaks olema välja toodud kriisikomisjoni põhimääruses ning võimalusel peaks kriisikomisjoni liikmetel olema ka asendusliikmed, kes saaksid samade ülesannete täitmisega hakkama juhuks, kui üks inimene rivist välja langeb.

2.3.2 Kriisikommunikatsioon

Informatsiooni liikumine on üks eduka kriisireguleerimise olulisemaid komponente. Avalikkuseni jõudev info peab tagama asjatundlike käitumisjuhiste jõudmise inimesteni ning avalikkuse teavitamise olukorrast ja selle lahendamiseks tehtavast. (Leib, Ruul ja Vessart 2003:5). Kriisikommunikatsioon algab hetkest, kui organisatsioon hakkab võtma ühendust juhtunu osapooltega, alustab aktiivset teavitamist ja osaleb avalikus arutelus juhtunu kohta (Lehtonen ja Saksakulm Tampere 2009:138). Kohaliku omavalitsuse konkreetset kohustused hädaolukorras teavitamisel on välja toodud kahes Vabariigi Valitsuse määruses: Vabariigi Valitsuse määrus nr 57 – Hädaolukorrast või hädaolukorra tekkimise vahetust ohust Siseministeriumi teavitamine (edaspidi VV määrus nr 57) ning Vabariigi Valitsuse määrus nr 92 – Avalikkuse hädaolukorra tekkimise vahetust ohust, hädaolukorrast ja hädaolukorra lahendamisest teavitamise kord ning nõuded edastatavale teabele (edaspidi VV määrus nr 92). VV määruse nr 57 §3 lõige 10 toob välja omavalitsuse kohustused Siseministeriumi teavitamisel. Määrusest tulenevalt teavitab kohaliku omavalitsuse üksus Siseministeriumi alljärgnevalt:

- 1) kaugküttesüsteemi või -võrgu toimimise täielik katkemine kütteperioodil prognoositavalt enam kui 24 tunniks;
- 2) ühisveevärgi või -kanalisatsiooni toimimise täielik katkemine prognoositavalt enam kui 24 tunniks.

Avalikkuse teavitamine on kohaliku omavalitsuse üksusele samuti kohustuslik – riigi- või kohaliku omavalitsuse asutus või juriidiline isik teavitab viivitamata avalikkust hädaolukorra tekkimise vahetust ohust, kui teavitamata jätmise võib ohustada inimeste elu või tervist, tekitada suure varalise kahju või häirida muul viisil oluliselt tavapärast elukorraldust (VV määrus nr 92, 01.07.2010). KOV kriisikomisjoni kohustused avalikkuse teavitamisel on välja toodud VV määruse nr 92 §4 lõige 6, mille järgi tagab kohaliku omavalitsuse kriisikomisjon

avalikkuse teavitamise kohalikele omavalitsusele seadusega määratud ülesande toimepidevuse osalisest või täielikust katkemisest ning rakendatud meetmetest tagajärgede leevendamisel ja toimepidevuse taastamisel. Ehk siin tulevad mängu taas omavalitsuse viis elutähtsat teenust (kaugküttesüsteemi ja -võrgu toimimine; valla teede ja linnatänavate korrashoiu toimimine; veevarustuse ja kanalisatsiooni, sealhulgas reoveepuhastite toimimine; jäätmehoolduse toimimine; valla- või linnasisese ühistranspordi toimimine), mille täieliku katkemise puhul peab KOV kriisikomisjon avalikkust teavitama. KOV kriisikomisjoni kohustuseks on ka vajaduse korral abistada asutusi või juriidilisi isikuid vastava kohaliku omavalitsuse territooriumil elavate inimeste hädaolukorrast või selle tekkimise vahetust ohust teavitamisel. Samuti abistab KOV kriisikomisjon vajaduse korral hädaolukorda lahendavaid või hädaolukorra vahetut ohtu kõrvaldavaid asutusi ja juriidilisi isikuid avalikkuse teavitamisel (VV määrus nr 92, 01.07.2010). Arvestades, et kohalik omavalitsus on kõige paremini kursis oma valla või linna iseärasustega, elanikega ja probleemsete kohtadega, on omavalitsuse abi kindlasti hädaolukorra juhtiva asutuse jaoks teretulnud. Kuna täna ei ole ka ei päästeteenistuse ega politsei- ja piirivalveameti kriisikommunikatsiooniga seotud inimeste arv piisav, on kohaliku omavalitsuse roll seda suurem.

2.3.3 Evakuatsioon

Päästesündmuse korral või pääste juhitud hädaolukordade korral on päästeamet ja päästkeskused pädevad asutused evakueerimise otsustamisel ning nende ülesanne on koordineerida erinevate astutuste koostööd evakueerimise läbiviimisel. Otsuse evakueerimise kohta teeb tavaliselt olukorra eest vastutav päästetöö juht, informeerides sellest omavalitsuse juhti ja maavanemat. Evakueerimine on õigustatud siis, kui see on vältimatu elu või tervist otseselt ähvardava ohu kõrvaldamiseks ning kui piirkonna elanikke muul viisil kaitsta ei saa. Eriolukorras otsustab laiaulatusliku evakueerimise eriolukorra juht, erakorralise seisukorra puhul Vabariigi Valitsus.

Juhul, kui tegemist on sündmusega, millele ei ole määratud juhtivat ametkonda, vastutab evakuatsiooni eest omavalitsus. Omavalitsuse kanda jääb esmalt evakuatsioonikohtade tegevuse korraldamine. Kui ettevalmistamise faasis on omavalitsusel evakuatsioonipunktid määratud ja vajalike vahendite olemasolu tagatud, siis evakuatsiooni ajal on vajadus need punktid ka töös hoida. Evakuatsioonikohtades on vaja tagada inimestele majutus ning vajalikud elamistingimused. Nende seas peab olema korraldatud küte, valgustus ja sidevahendid, et evakueeritud saaksid ühendust võtta oma lähedaste ja sugulastega. Samuti on

oluline tagada evakueeritutele pesemisvõimalused, tualetid, toitlustamine ja joogivesi. Kokkulepped, mis omavalitsus nende tingimuste täitmiseks sõlmib, on vaja ära teha juba ettevalmistavas faasis, sest evakueerimise otsusest alates ei ole selleks enam aega. Teiseks peab omavalitsus vajadusel korraldama evakuatsiooni ajal inimeste transpordi. Kui paljud inimesed lahkuvad kodudest isiklike sõiduvahenditega, siis palju on ka neid, kes vajavad transporti. Kui omavalitsuses on olemas ühistransport, siis on see võimalus kasutamiseks. Muudel juhtudel peaks eelnevalt sõlmima kokkuleppeid transpordi korraldamiseks hädaolukorras. Kolmandaks on oluline tagada evakuatsioonikohas inimeste meditsiiniline teenindus. Selle täitmiseks on võimalus kaasata kohalik meditsiiniuasutus, kiirabitöötajad, perearstid või esmaabi andmiseks ka Punane Rist. Lisaks peaks sündmuskohal olema kriisinõustajad, et anda õnnetuse või hädaolukorra üle elanud inimestele psühholoogilist abi ja tuge. Koostöös politsei või turvafirmadega on oluline tagada ka evakuatsioonikohtade turvalisus. Siin ei ole mõeldud turvalisust mitte ainult hädaolukorra eest või rünnakute vastu vaid ka näiteks meedia eest, kes kindlasti evakuatsioonipunktides olevaid inimesi intervjuuerida, pildistada ja filmida sooviks. Šokis olevatele inimestele ei mõju sellised sündmused kindlasti rahustavalt ja seetõttu tuleb vajadusel inimesi kaitsta ka mediaväljaannete eest. Kõikide evakuatsiooniga seotud kohaliku omavalitsuste ülesannete koordineerimine peaks käima läbi kohaliku omavalitsuse kriisikomisjoni, või valla- või linnavalitsuse kaudu.

2.3.4 Hädaolukorra lahendamise korraldus

Hädaolukorra lahendamine peab toimuma koordineeritult ning selle lahendamisel on tähtis teada oma võimalusi, võimalikke koostööpartnereid ja ressursse. Suure osa sellest saab ära teha juba ettevalmistavas faasis, kuid oluline on, et eelnevalt tehtud töö ja ettevalmistused ka realselt käiku läheks. KOV kriisikomisjoni roll hädaolukorra lahendamisel on juhtiva ametkonna toetamine ning hädaolukorra lahendamise juhtimine oma vastutusalassee jäävate hädaolukordade puhul.

2.4 Taastamine

Hädaolukorra lahendamise järel tihtilugu omavalitsuse osa alles algab, kuna vaja on taastada igapäevane elukorraldus ja võimaldada inimestel naasta harjumuspärasesse elurütmi. See tähendab ka hädaolukorra tõttu kaotatud vara, eluaseme ja eluks vajalike esemete taastamist

ning vajadus omavalitsuse abi järele on kindlasti olemas, sest elanikkond täies ulatuses ei ole võimeline uuesti nullist alustama. Näidetena võiks tuua 2005 aasta jaanuaritormi ja üleujutused Pärnus, kus linna tunginud merevesi viis sealt taandudes kaasa ka näiteks küttepuud ning inimesed jäid keset talve ilma küttest. Lisaks muutis merevesi tarbimiseks kõlbmatuks kaevudes asuva joogivee. Või võttes näitena tormi, mis purustab hoonete katused, siis neil juhtudel saab appi tulla omavalitsus, kes võimaldab inimestele ajutise peavarju, või korraldab kütte ja joogivee jõudmise seda vajavate elanikeni. Sama näite võib tuua ka tulekahju korral, kus maha põlenud elumaja elanikud paigaldab asenduspinnale just omavalitsus. Kuid arvestama peab ka ressurside taastamisega, sest mida päev edasi, seda lähemale me astume järgmisele hädaolukorrale. Kui teatud hädaolukorra lahendamise käigus on ressursikataloogis kirjas olevad vahendid kulutatud, siis on taastamisfaasis oluline need kiiremas korras taastada, et olla valmis järgmiseks võimalikuks hädaolukorraks. Pikemas perspektiivis peaks omavalitsus võtma eesmärgiks mitte ainult esmaste vajaduste taastamise, vaid hädaolukorra eelse seisundi taastamise. Selge, et alati ei ole see võimalik (tuuma- või kiirgusõnnetus), kuid üldjuhul on see siiski reaalne.

Omavalitsus võiks mõelda ka sellele, kuidas hädaolukorra üle elanud elanikkonda kõige paremini taastamise juures kaasata. Selge on, et inimestel on vaja eluaset, sööki lauale, esmatarbehahendeid ja tööd. Kui hädaolukorra tõttu on elanik oma töö kaotanud, siis on üks võimalus kaasata need inimesed palga eest taastamistöodesse. Muu maailma kogemused on näidanud selle toimimist ja ka inimeste huvi oma elukoht taastada. Sarnane suhtumine aitaks kaasa ka inimeste sotsiaalsele taastumisele ja igapäevarutiini sisseviimisele.

Taastamise juures kahjude hindamisel peaks kasutama olemasolevat pädevust ning vajadusel kaasama pädevaid inimesi ka väljapoolt. Kui mõni teine Eesti omavalitsus on analoogse hädaolukorra üle elanud, siis on selge, et seal on vastav kompetents juba olemas ja seda tuleks võimalikult palju ära kasutada. Teiste kogemuste najal on võimalus ka endal palju õppida ning areneda.

Taastamise faasi lõppedes on tähtis lõppenud sündmus või hädaolukord uuesti reageerinud jõududega läbi käia. Läbi tuleks mõelda, mis sündmus lahendamise juures tehti hästi ja mis halvasti ning kas on midagi, mida edaspidi muuta või millest õppust võtta. Läbielatud hädaolukord näitab kätte ka kitsaskohad, mida kindlasti ei tohi edaspidi eirata ja neid unustada. Need annavad võimaluse järgmistele ohtudele ja olukordadele märksa paremini ette

valmistatuna vastu minna. Läbi elatud situatsioonid annavad tulevikuks ka palju parema pädevuse.

2.5 KOV kriisikomisjoni ülesanded elutähtsate teenuste korraldamisel

Elutähtis teenus on teenus, mis on hädavajalik eluliselt tähtsate ühiskondlike toimingute, tervishoiu, turvalisuse, julgeoleku ning inimeste majandusliku ja sotsiaalse heaolu korraldamiseks. (Toimepidevuse plaani koostamise juhend, vastu võetud Siseministri määrusega 08.06.2010 nr 17). HOS §34 lõike 1 kohaselt on elutähtsa teenuse toimepidevus elutähtsa teenuse osutaja järjepideva toimimise suutlikkus ja järjepideva toimimise taastamise võime pärast katkestust. Kriisireguleerimise vaatenurgast ja seaduse kontekstis on HOS §34 lõike 9 kohaselt omavalitsuse ja elanikkonna jaoks prioriteetsed teenused: kaugküttesüsteemi ja -võrgu toimimine; valla teede ja linnatänavate korrashoiu toimimine; veevarustuse ja kanalisatsiooni, sealhulgas reoveepuhastite toimimine; jäätmehoolduse toimimine; valla- või linnasisese ühistranspordi toimimine.

HOS §36 järgi koordineerib omavalitsus elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamist ja nõustab elutähtsate teenuste osutajaid; teostab ise või määrab oma allasutuse teostama järelevalvet elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamise üle; esitab üks kord iga kahe aasta jooksul Siseministeriumile ülevaate elutähtsa teenuse toimepidevuse korralduse seisust. Kui elutähtsa teenuse osutajaid on ühe teenuse lõikes rohkem kui kaks, siis peab ülevaade sisaldama teenuse kui terviku osalise või täieliku katkestuse tagajärgede leevendamise ja teenuse toimepidevuse taastamise meetmete kirjeldust (Hädaolukorra seadus, 15.06.2009).

Vaadates kohaliku omavalitsuse elutähtsat teenust reguleerivaid seadusi erinevalt, tuleb aga välja, et mainitud viis elutähtsat teenust ei klassifitseeru elutähtsaks igas omavalitsuses.

ÜTS §2 punkti 1 järgi on HOS § 34 lõike 9 punktis 5 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja see ühistransporditeenuse osutaja, kes teostab liinivedu 40 000 elanikuga või suuremas omavalitsusüksuses. Ühistransport on tegevusloa alusel korraldatav tasuline sõitjatevedu ning laeva-, väikelaeva- ja parvlaevaliinidel tasuline sõidukite ülevedu (edaspidi ühistransporditeenus). Ühistransporditeenust osutatakse liiniveo, juhuveo või taksoveo korras. (Ühistranspordiseadus, 01.10.2000).

ÜVVKS § 7 lõikest 1 tulenevalt osutab vee-ettevõtja elutähtsat teenust juhul, kui tema tegevuspiirkonda jääb ühisveevärgisüsteem, mis teenindab 40 000 või suurema elanike arvuga tiheasustusala või reovesi juhitakse tema hallatavasse üle 2000 inimekvivalendi suuruse koormusega reoveepuhastisse (Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seadus, 10.02.1999).

JäätS järgi on jäätmevedu samuti elutähtis teenus juhul, kui teenust osutatakse 40 000 või enam elanikuga omavalitsusele. JäätS § 66 lõige 7 järgi on elutähtsa teenuse osutaja see olmejäätmete veo teenust osutav ettevõtja, kes osutab teenust vähemalt 40 000 elanikuga kohaliku omavalitsuse üksusele. (Jäätmeseadus, 28.01.2004).

Vähemalt 40 000 inimese piir kehtib ka elutähtsa teenuse valla- või linnasisese ühistranspordi toimimine puhul. TeeS § 25 lõige 3 sätestab - valla- või linnavalitsus korraldab teehoidu kohalikel teedel ja on kohustatud nendel teedel looma tingimused ohutuks liiklemiseks. Tiheasustusega omavalitsuses, kus elab rohkem kui 40 000 elanikku, on kohalike teede teehoidu teostav ettevõtja hädaolukorra seaduse § 34 lõike 9 punktis 2 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja. (Teeseadus, 17.02.1999).

Ainus kohaliku omavalitsuse viit elutähtsat teenust puudutavast seadusest on KKütS, mis ei räägi konkreetselt 40 000 inimese piirist. Siin on parameetriks välja toodud tootmise prognoositav maht aastas, milleks on võrgupiirkonna kohta 500 000 MWh. KKütS § 7 lõige 3 – Soojusettevõtja, kelle tootmise prognoositav maht aastas ületab 500 000 MWh võrgupiirkonna kohta, on hädaolukorra seaduse § 34 lõike 9 punktis 1 nimetatud elutähtsa teenuse osutaja ning on kohustatud tagama soojuse tootmiseks reservkütuse kasutamise võimaluse, mis kindlustaks soojusvarustuse kolme ööpäeva jooksul. (Kaugkütteseadus, 11.02.2003).

Seadusi lugedes võib väita, et elutähtis teenus, mille korraldamise eest KOV vastutab, on Eestis täna kokku viies linnas (Tallinn, Narva, Tartu, Pärnu, Kohtla-Järve) ja vaid neil on seaduslik alus nõuda elutähtsa teenuse osutajalt toimepidevuse plaani. Samas on näiteks kaugkütte tagamine kütteperioodil Viljandis sama oluline, kui Tallinnas. Võimalus elutähtsa teenuse toimepidevuse plaani nõudmiseks peaks olema kõigil omavalitsustel, hoolimata elanike arvust. Osad omavalitsused osutavad läbi ettevõtete teenust ise, seega on neil võimalus eeskju näidata ja plaanid koostada. Teistele omavalitsustele tuleb see võimalus seaduse alusel luua, tuues sisse kas esmatähtsa teenuse mõiste (sama mis elutähtis teenus, kuid alla 40 000 elanikuga omavalitsuses), või laiendades elutähtsa teenuse mõistet ka väiksematele omavalitsustele.

3. KOV KRIISIKOMISJONIDE KÜSITLUS

Lõputöö käigus viidi Lääne-Eesti regiooni omavalitsustes, kus on moodustatud kriisikomisjon uurimus, mille käigus saadeti kriisikomisjonide juhtidele ankeetküsitlus. Küsitluse peamiseks eesmärgiks oli välja selgitada ja tõestada, et kohalikul omavalitsusel ei piisa üldjuhul ressursi, et üksinda hädaolukorra lahendamiseks toime tulla. Samuti on väiksematel omavalitsustel probleeme kriisikomisjonide moodustamise ja tööhoidmisega, kuna reaalselt tööjõudu napib. Lääne-Eestis on 1. aprilli 2011 seisuga moodustatud 35 omavalitsuste kriisikomisjoni, mille põhimäärused ja koosseisud on kooskõlastatud Lääne-Eesti Päästkeskusega. Kokku hõlmavad kriisikomisjonid 47 omavalitsust 75-st. Ankeetküsitlusele laekus 29 vastust, mis teeb 83% võimalikest vastajate arvust.

3.1 Olemasolevad komisjonid

Moodustatud 35 omavalitsuse kriisikomisjonist on 32 üksikkomisjonid (91,4%) ja kolm ühiskomisjonid (8,6%). Suurim kriisikomisjon on Pärnu linna kriisikomisjon, mille haldusallas elab üle 44 000 inimese, väikseim üksikkomisjon on 243 elanikuga Vormsi vallas. Lääne-Eestis on moodustatud kolm ühiskomisjoni, milleks on:

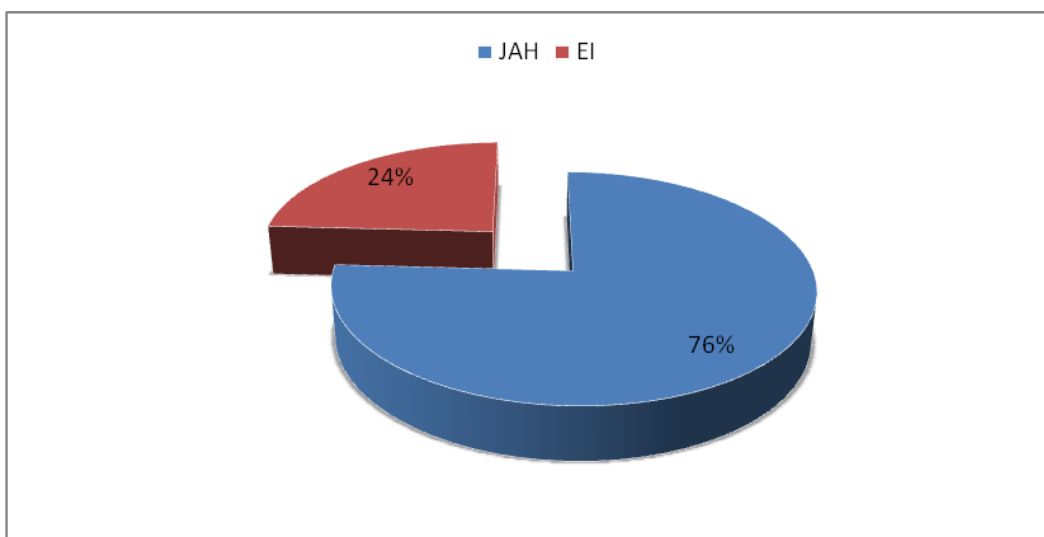
- Hiiumaa kriisikomisjon. Ühise kriisikomisjoni moodustasid kõik viis Hiiumaa omavalitsust – Kärdla linn, Pühalepa vald, Käina vald, Kõrgessaare vald, Emmaste vald). Kriisikomisjoni piirkonnas elavate inimeste arv ca 10 000.
- Ida-Saaremaa kriisikomisjon. Ühiskomisjoni moodustas kuus Saaremaa omavalitsust – Valjala, Põide, Orissaare, Muhu, Leisi ja Laimjala vald. Elanike arv kriisikomisjoni piirkonnas ca 9000.
- Hanila, Kullamaa ja Lihula vallas ühiskomisjon. Kolme Läänemaa valla ühiskomisjon, mille territooriumil elab ca 5500 inimest.

Ühiskomisjonide loomist põhjendati läbi viidud küsitluses järgnevalt: „koos on ikka parem probleeme lahendada ja võimekus on suurem“; „maakonda ei saa killustada viieks,

kriisisituatsioon kogu saart puudutav, spetsialistide arv piiratud“; „kuna enamik spetsialiste (päästeamet, politsei, kiirabi, perearst jne) on piirkonna peale ühised, siis otsustasime omavalitsusjuhtidega moodustada ühiskomisjoni 6 omavalitsuse peale“.

3.2 Kriisikomisjonide vajalikkus

Uurimustöö raames läbi viidud küsitluses uuriti, kas kohaliku omavalitsuse kriisikomisjonide vajalikkus on piisavalt põhjendatud. Eesmärk oli teada saada, kui palju on omavalitsused endale teadvustanud KOV kriisikomisjonide vajalikkust ja kui hästi on seda neile põhjendatud. Koguni 76% osalejaist (29st – 22) vastas, et KOV kriisikomisjonide vajalikkus on piisavalt põhjendatud. Tulemusest ülevaate saamiseks on koostatud Joonis 1.

Joonis 1. Küsitluses osalenute hinnang, kas omavalitsuste kriisikomisjonide vajalikkus on piisavalt põhjendatud.

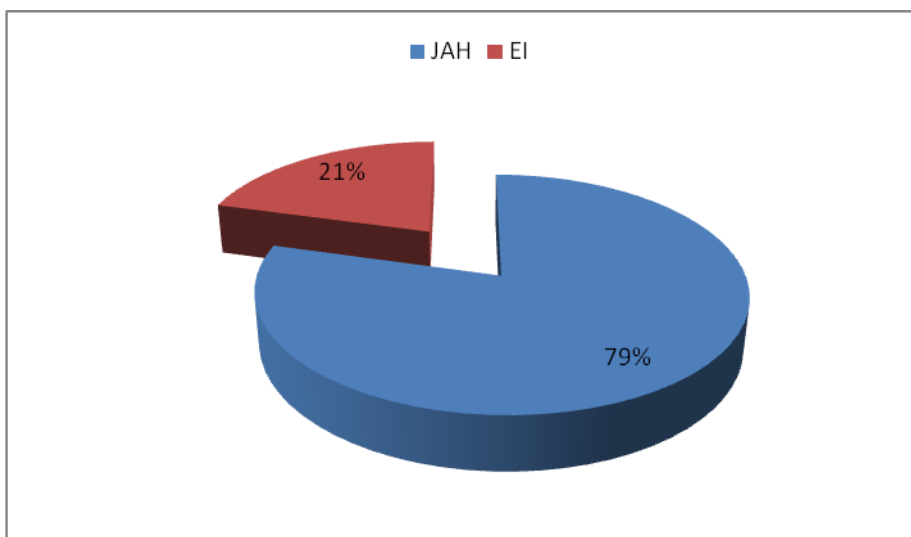
Omavalitsused, kes vastasid antud küsimusele eitavalt, põhjendasid oma valikut järgmiselt: „seaduse mõistes ei ole üheselt arusaadav, mis on kriis kohaliku omavalitsuse mõistes. Tegelikus elus on ka palju väiksemad hädaolukorrad nende inimeste jaoks juba kriis, keda see puudutab, kui tänase seaduse ja reguleerivate õigusaktide valguses“; „kriisikomisjoni vajadus on ületähtsustatud, sest tegeleme selle kõigega nagunii ka ilma komisjonita, sest hoolime oma kodanikest“; „raske on määratleda kriisikomisjoni ja päästeteenistuse ja politsei ühispiire, kust lõppeb üks ja algab teine“; „oma igapäevases töös on palju nn väikese kriisi teemasid, mida lahendavad ametnikud, suur kriisikomisjon on ainult võimekas päästeameti, politsei ja

teiste koostöös sõltuvalt olukorrast ja operatiivsusest“. Lisaks toodi välja ebapiisavat koolitust ja seati kahtluse alla väikestes omavalitsustes kriisikomisjonide loomise mõttekus.

Küsimusele jaatavalt vastanud töid välja järgnevaid põhjendusi: „komisjoni olemasolu on vajalik juba ainult käsuliini toimimiseks kas või mõne väikese probleemi korral“; „enamus hädaolukordi on väga lokaalsed ning lahendatavad KOV tasandil (näit kaugkütte toimepidevus vm), suuremate õnnetuste või hädaolukorra puhul saab nii piirkondlik komisjon (hädaolukorra lahendamist juhtiv ametkond) usaldusväärse ja kohalikke olusid tundva partneri“; „piirkonna geograafia, elanike, asutuste eripära ja logistika hea tundmine tagab kriisiolukorra kiire ja efektiivse lahendamise“.

3.3 KOV võimekus

Antud alapealkirja all küsiti KOV kriisikomisjoni juhtidelt, kas nende poolt juhitud omavalitsuse kriisikomisjon on võimeline täitma hädaolukorra seadust ja Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §6 lg1 tulenevaid ülesandeid hädaolukorras, lisaküsimusena uuriti ka ressursside olemasolu või puudumise kohta omavalitsuses. Nagu selgub ka jooniselt 2, leidis suur osa vastanuist (79%), et kohustused on neile jõukohased.

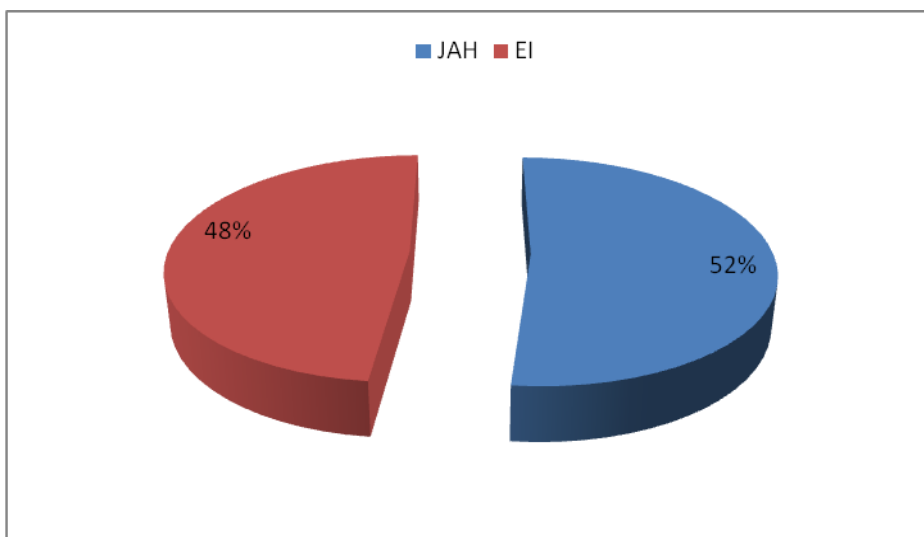

Joonis 2. Küsitluses osalenute hinnang, kas nad on võimelised täitma HOS ja KOKS §6 lg1 tulenevaid ülesandeid hädaolukorras.

Eitavalt vastanute põhjendused seisnesid peamiselt ressursside puudumises. Põhjendused, miks ei suudeta eelpool nimetatud seadusi täies mahus täita olid näiteks: „rahaline võimekus nõrk, ilmselt süüdi ka regionaalpoliitika puudumine kogu riigis“; „palja organiseerimisega,

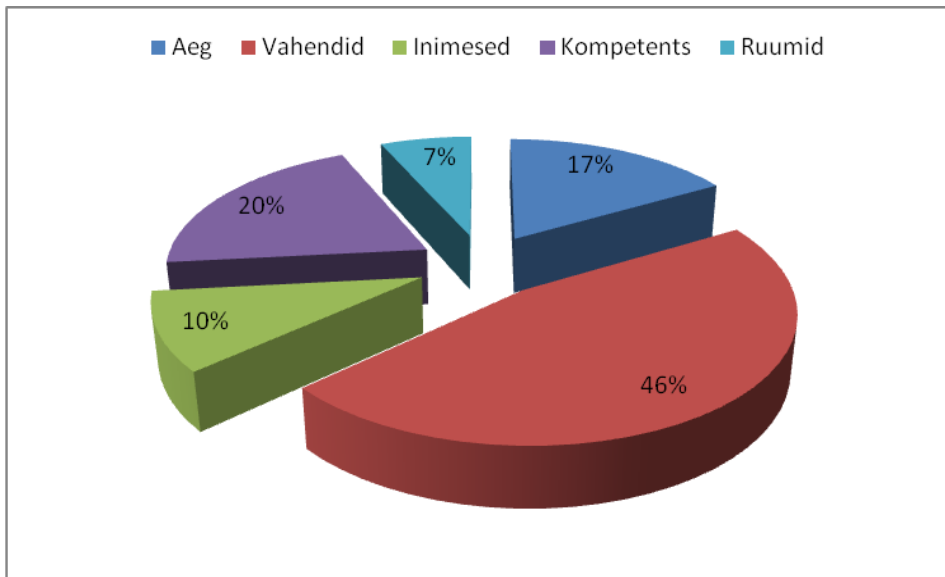
väheste teadmiste ja eri väljaõppeta ning ilma vahenditeta ei ole võimalik seda vastavalt seadusest tulenevale täita. Olemas on omavalituse tasemel täna ainult hea tahe ja vastutus“.

Märksa paremini joonistub probleem lahti joonisel 3. Joonisel on kujutatud küsitluses osalenute vastuste jaotus küsimusele, kas KOV kriisikomisjonil on piisavalt ressursse kriisikomisjoni töö tegemiseks. Ressursside all on mõeldud inimressurssi, raha, töövahendeid ja kompetentsi, vastused jagunesid praktiliselt võrdselt.

Joonis 3. Küsitluses osalenute hinnang, kas neil on piisavalt ressursse kriisikomisjoni töö tegemiseks.

Peamised probleemid, mis küsimuse vastuseid analüüsid välja tulid on, et puudust on enim vahenditest, kompetentsist ja inimestest. Puuduolevad ressursid on välja toodud joonisel 4, kuhu on kantud ankeetküsitluses saadud vastused täiendavale küsimusele, milles KOV kriisikomisjonidel paluti välja tuua peamised puuduolevad ressursid.

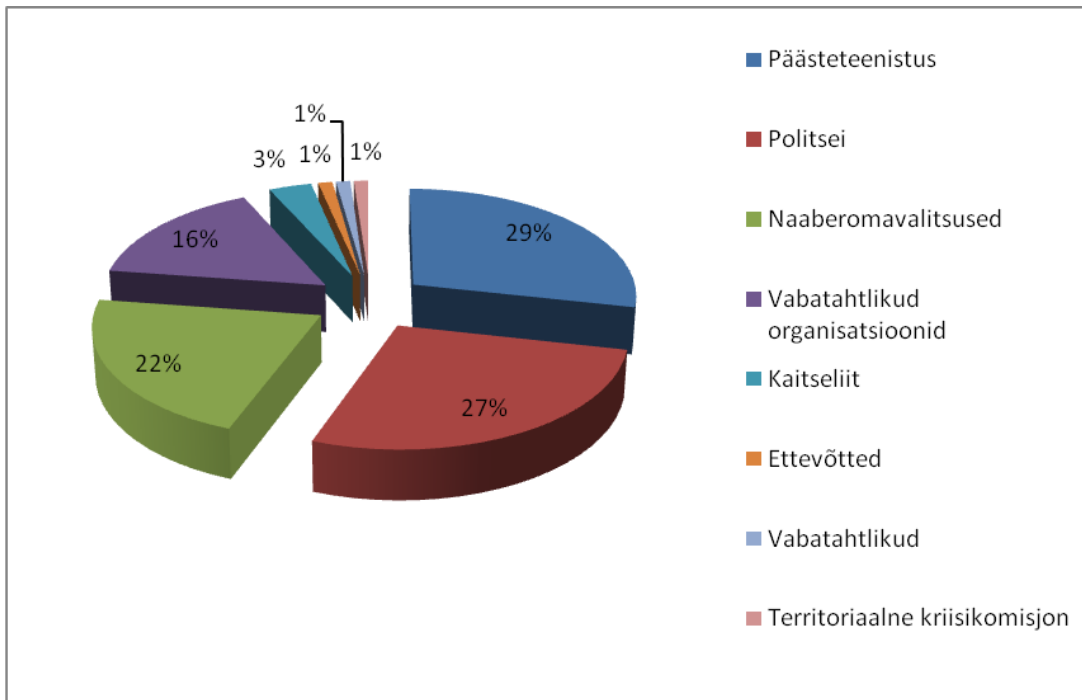

Joonis 4. Küsitluses osalenute hinnang, millistest ressurssidest on kriisikomisjonidel enim puudus.

Nagu jooniselt näha on ülekaalukalt enim puudu vahenditest. Siin on arvestatud nii rahaliste vahenditega kui ka reaalsete töövahenditega (pumbad, generaatorid, masinad jmt). Viiendik vastanuist leidis, et probleemiks on kompetentsi puudumine. Veidi vähem toodi välja ajapuudust, inimeste ja ruumide puudust. Mõned näited küsitluse vastustes välja toodud selgitustest: „kuna tegu on vabatahtliku tööga siis on inimestel ajapuudus. Kuna midagi suurt pole juhtunud, siis ei taheta ka puhtalt teooriaga tegeleda“; „see on vabatahtlik töö, mida tuleb juurde uksest ja aknast. Inimesed hakkavad vabatahtlikust tööst maal juba väsima“; „vahendeid pole selleks kunagi eraldatud ja tegelikkuses on asi ületähtsustatud, sest iga omavalitsus hoolib oma inimestest ka ilma kriisikomisjonita“.

3.4 Koostööpartnerid

Uuringu üheks osaks oli saada KOV kriisikomisjonidelt vastukaja, keda või millist ametkonda nad näeksid oma peamiste partneritena elanikkonnakaitse korraldamisel. Küsimuses oli välja toodud neli valikuvõimalust (päästeteenistus, politsei, naaberomavalitsused, vabatahtlikud organisatsioonid). Küsitlusele vastajatel oli võimalus valida mitu varianti korraga ning soovi korral täiendada vastust ka mõne muu valikuga. Küsitluses saadud tulemused on välja toodud joonisel 5.

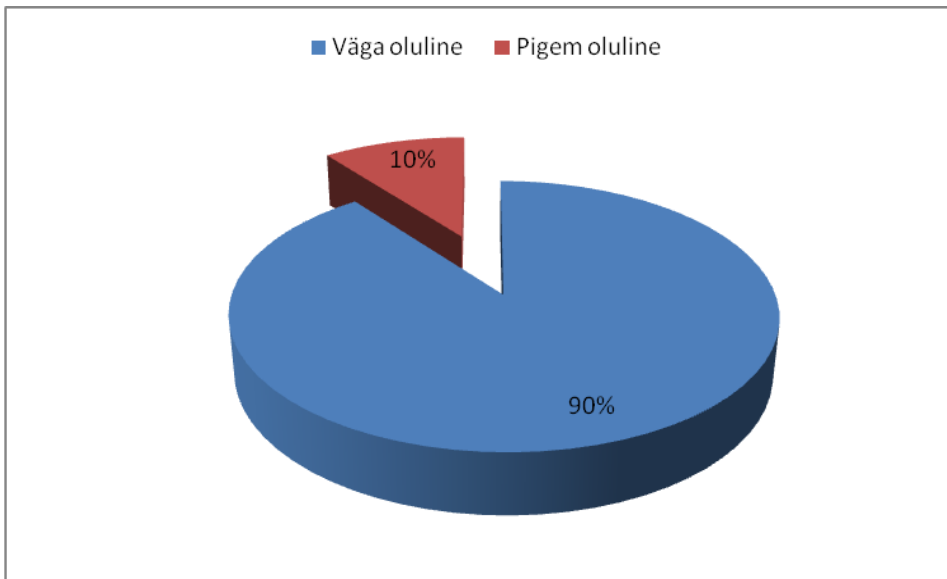

Joonis 5. Küsitlusele vastanute hinnang, keda nad näevad oma peamiste partneritena elanikkonnakaitse korraldamisel.

Nagu antud jooniselt näha, eelistatakse peamiste partneritena päästeteenistust ja politseid, samuti on suur osa vastanuist pooldanud koostööd naaberomavalitsustega. Vähem nähakse koostööpartnerina vabatahtlikke organisatsioone. Vastuste seas on välja toodud ka kaitseliit, vabatahtlikud kodanikud, ettevõtted ja territoriaalne kriisikomisjon.

3.5 Kommunikatsioon

Uuringu viimase osana uuriti KOV kriisikomisjonidelt, kui oluliseks nad peavad korraldatud kommunikatsiooni õnnetuse või hädaolukorra lahendamisel. Vastata oli võimalik valikvariantidena – väga oluliseks, pigem oluliseks, pigem mitteoluliseks ja mitte oluliseks. Ükski omavalitsus ei valinud vastus kahe viimase variandi hulgast ning suurem osa vastanuist pidas korraldatud kommunikatsiooni väga oluliseks. Vastuste jaotumine on välja toodud joonisel 6.

Joonis 6. Küsitlusele vastanute hinnang, kui oluliseks nad peavad korraldatud kommunikatsiooni hädaolukorra lahendamisel

Nagu jooniselt näha, peetakse kommunikatsiooni vajalikuks, mis on äärmiselt oluline, kuna autori hinnangul on korraldatud kommunikatsioon sündmuse või hädaolukorra lahendamisel hea tulemuse saavutamiseks suure tähtsusega.

KOKKUVÕTE

Kohalik omavalitsus ei kasuta täna ära kõiki seadusest tulenevaid võimalusi elanikkonnakaitse korraldamisel. Koolitusi läbi viies selgub, et omavalitsuste kriisikomisjonide liikmed ei ole tänaseks veel tutvunud kõikide seadustega ning neist tulenevate kohustustega. Mitmed võimalused, mida pakuvad kemikaaliseadus, planeerimisseadus on täiesti kasutamata. Hädaolukorra seaduse alamaktid, mis puudutavad teavitamist, on suurele osale omavalitsustest tundmatud. Teinekord ei anta endale ka aru, et suurõnnetused võivad alguse saada ka pealtnäha ohututest paikadest (kaubamajad, SPA-d jne) ning nende ärahoidmine on paljuski nende endi kätes.

Lõputöö käigus läbi vaadatud dokumentide analüüs, varasem praktika KOV kriisikomisjonide koolitamisel ja Lääne-Eesti kohaliku omavalitsuste kriisikomisjonide seas läbi viidud ankeetküsitluse tulemused näitavad, et lõputöö hüpotees: kehtivast seadusandlusest (hädaolukorra seadus, kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, planeerimisseadus, kemikaaliseadus jt) tulenevate kohustuste täitmine ning omavalitsuse olemasolev ressurs tagab kriisireguleerimise ja elanikkonnakaitse korraldamise, ei vasta tõele. Hüpoteesi tõestamiseks analüüsiti lõputöös kahte aspekti – KOV ressursse nii üksik- kui ühiskomisjoni kontekstis ning omavalitsuste tahet, motivatsiooni ja komisjoni vajalikkusest arusaama. Ankeetküsitluse tulemustest selgub, et põhiline probleem on KOV kriisikomisjonides ressursipuudus aga ka vähene arusaam komisjonide vajalikkusest. Kriisikomisjonide juhtide tagasisidest võib peamiselt välja lugeda rahapuuduse, kuna rahalisi vahendeid ei ole seadusega tulenevate kohustuste täitmisel ette nähtud. Väiksemate omavalitsuste eelarved ei võimalda aga kriisireguleerimise ja elanikkonnakaitsega vajalikul määral tegeleda. Ühe takistusena on välja toodud ka kompetentsi puudumine – omavalitsuses ei ole piisavalt inimesi, kes oleksid kriisireguleerimises pädevad. Täitmaks kõiki seadustest tulenevaid kohustusi, ei piisa ühest-kahest inimesest, kes täna reaalselt kohaliku omavalitsuse kriisikomisjonis on. Samuti on probleemiks aeg ja tahe. Ankeetküsitluse tulemusi analüüsides selgus, et KOV töötajad, kes kriisireguleerimisega tegelevad, teevad seda paljuski vabast ajast ja tasuta ning sarnaseid ülesandeid on neil veel teisigi. Kokkuvõttes selline olukord ei motiveeri ning selle tulemusena kannatab ka töö kvaliteet.

Üks segadust tekitavatest probleemidest KOV kriisikomisjonide jaoks on ka elutähtsa teenuse valdkond. Kuigi HOS nimetab omavalitsuse viis elutähtsat teenust, selgub neid teenuseid reguleerivatest seadustest, et need kehtivad peaaesjalikult omavalitsustes, kus on elanikke 40 000 või enam. Rahvastikuregistri andmeid vaadates selgus, et KOV elutähtsad teenused on vaid viies linnas – Tallinn, Tartu, Narva, Pärnu ja Kohtla-Järve. Samas väiksemates omavalitsustes on inimestel täpselt samasugused vajadused nende teenuste järgi, mis eelpool nimetatud viies linnas.

Praktika näitab, et kriisireguleerimisalane tegevus aktiveerub kohalikes omavalitsustes peale neid tabanud õnnetusi. Näiteks peale 2011 aasta kevadel Pärnumaal toimunud üleujutusi suurenes märkimisväärselt KOV kriisikomisjonide loomine.

Kuigi Eesti on maailma ohutuim riik (Estonia: The safest country in the world 15.04.2001), tabavad meid ka õnnetused ja hädaolukorrad, mis põhjustavad kahju elanikkonnale ja looduskeskkonnale ning millega tegelemiseks on vaja kriisireguleerimise ja elanikkonnakaitse mehhanismi. Selles mehhanismis on väga olulisel kohal KOV ja tema kriisikomisjon.

Lõputöö teema sügavamal käsitlemisel on autoril järgmised ettepanekud:

Ettepanek on eelistada ühiskomisjonide moodustamist, kuna see tagab mitme omavalitsuse peale suuremad ressursid ja rohkem pädevaid inimesi kriisikomisjonis.

Teine ettepanek on elutähtsa teenuse mõiste laiendamise kõikidele omavalitsustele. Võimaluse loomiseks tuleks sisse tuua esmatahtsa teenuse (sama mis elutähtis teenus, kuid alla 40 000 elanikuga omavalitsuses), või laiendades elutähtsa teenuse mõistet ka väiksematele omavalitsustele, muutes selleks vastavaid seadusi.

Kolmas ettepanek on suurendada kohalike päästeasutuste kriisireguleerimisalast võimekust kohalike omavalitsuste suunal. Lääne-Eesti Päästkeskuse kriisireguleerimisbüroos on viis ametikohta, kohalikke omavalitsusi, kellega tegeleda tuleb on 75. Lõuna-Eesti Päästkeskuse kriisireguleerimisbüroos on seitse kohta ning omavalitsusi 90. Olemasoleva isikkoosseisuga ei jõua teha iga KOV kriisikomisjoniga personaalset tööd.

Neljas ettepanek on seadustes selgemini lahti kirjeldada KOV kriisikomisjoni kohustused elanikkonnakaitse osas, et ei jääks mulje nagu elanikkonnakaitse on ainult suurte omavalitsuste ülesanne.

VÕÕRKEELNE KOKKUVÕTE

“Local government crisis commission functions in organizing the civil protection on the basis of Emergency Act and Local Government Organization Act.”

The thesis is written in Estonian and is 40 pages at length. The thesis is divided into three chapters and contains six figures.

In July 2009 under the Emergency Act, local governments gained an important role in organizing the civil protection management. The feedback gained so far by local rescue centers has revealed that local government crisis commissions don't have enough resources to manage civil protection. There's lack of money, time, tools and other resources. Also there's not enough competence. Some local governments are not motivated enough to deal with crisis management and civil protection, some ignore it. The thesis analyzed various laws, previous experience and practice, how local government crisis management would work effectively. During the thesis, there were conducted a survey which revealed that the main problems lie in precisely in the lack of resources. Survey results are visible separately in the drawings. In conclusion, the author of the thesis sets proposals for change for the better.

KASUTATUD MATERJALID

Hädaolukorra seadus 15.06.2009 - RT I 2009, 62, 405 ... RT I 2010, 24, 115

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus 02.06.1993 - RT I 1994, 12, 200 ... RT I 2010, 19, 101

Hädaolukorra riskianalüüsi koostamise juhend. Vastu võetud siseministri määrusega, 18.02.2010, jõustunud 01.03.2010 – RTL 2010, 20, 364

Hädaolukorrast või hädaolukorra tekkimise vahetust ohust Siseministeeriumi teavitamise kord. Vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrusega 06.05.2010 – RT I 2010, 20, 105

Kriisireguleerimisõppuse sisule ning regionaalse ja kohaliku omavalitsuse kriisireguleerimisõppuse korraldamise sagedusele esitatavad nõuded. Vastu võetud Siseministri määrusega 27.07.2009 nr 27 – RTL 2009, 63, 921

Toimepidevuse plaani koostamise juhend. Vastu võetud Siseministri määrusega 08.06.2010 – RT I 2010, 33, 180

Avalikkuse hädaolukorra tekkimise vahetust ohust, hädaolukorrast ja hädaolukorra lahendamisest teavitamise kord ning nõuded edastatavale teabele. Vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrusega 01.07.2010 – RT I 2010, 48, 297

Lääne-Eesti Päästkeskuse põhimäärus. Vastu võetud Siseministri määrusega 21.12.2010 nr 72 - RT I, 21.12.2010, 150.

Planeerimisseadus 13.11.2002, jõustunud 01.01.2003 - RT I 2002, 99, 579 ... RT I 2010, 29, 151

Kemikaaliseadus 06.05.1998, jõustunud 07.06.1998 - RT I 1998, 47, 697 ... RT I, 30.12.2010, 1

Ühistranspordiseadus 26.01.2000, jõustunud 01.10.2000 – RT I 2000, 10, 58 ... RT I, 31.12.2010, 3

Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seadus 10.02.1999, jõustunud 22.03.1999 – RT I 1999, 25, 363 ... RT I 2010, 56, 363

Jäätmeseadus 28.01.2004, jõustunud 01.05.2004 – RT I 2004, 9, 52 ... RT I, 17.03.2011, 1

Teeseadus 17.02.1999, jõustunud 23.03.1999 – RT I 1999, 26, 377 ... RT I, 17.03.2011, 2

Kaugkütteseadus 11.02.2003, jõustunud 01.07.2003, RT I 2003, 25, 154 ... RT I 2010, 56, 363

Lehtonen, J. ja Saksakulm Tampere, K. 2009. Head halvad sõnumid, riski- ja kriisikommunikatsiooni alused. Äripäeva kirjastus. Tallinn.

Leib, I., Ruul, K., Vessart J. 2003. Kriisikommunikatsiooni käsiraamat. Siseministeerium. Tallinn.

LäEPK KOV kriisireguleerimine. Lääne-Eesti Päästkeskuse kodulehelt: http://www.lepk.ee/net/index.php?option=com_content&task=view&id=548&Itemid=139 välja otsitud 17.11.2011.

Elanike demograafiline jaotus maakonniti. Kohalike omavalitsuste portaalist: <http://portaal.ell.ee/1449> välja otsitud 05.04.2011

Evakuatsiooni juhendmaterjal, 2010. Publitseerimata materjal. Päästeamet. Tallinn.

Estonia's fifth national communication. Under the UN Framework Convention on Climate Change. Ministry of Environment. 2009.

Estonia: The safest country in the world. Yahoo News: <http://ca.news.yahoo.com/blogs/good-news/estonia-safest-country-world-20110328-101755-261.html> välja otsitud 15.04.2011.

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Joonis 1. Küsitluses osalenute hinnang, kas omavalitsuste kriisikomisjonide vajalikkus on piisavalt põhjendatud.....	31
Joonis 2. Küsitluses osalenute hinnang, kas nad on võimelised täitma HOS ja KOKS §6 lg1 tulenevaid ülesandeid hädaolukorras.....	32
Joonis 3. Küsitluses osalenute hinnang, kas neil on piisavalt ressursse kriisikomisjoni töö tegemiseks.	33
Joonis 4. Küsitluses osalenute hinnang, millistest ressurssidest on kriisikomisjonidel enim puudus.....	34
Joonis 5. Küsitlusele vastanute hinnang, keda nad näevad oma peamiste partneritena elanikkonnakaitse korraldamisel.	35
Joonis 6. Küsitlusele vastanute hinnang, kui oluliseks nad peavad korraldatud kommunikatsiooni hädaolukorra lahendamisel.....	36

LISA 1. ANKEETKÜSITLUSE KÜSIMUSTIK

Lugupeetud küsitluses osaleja!

Käesolev küsimustik on koostatud Sisekaitseakadeemia Päästekolledži lõputöö "Kohaliku omavalitsuse kriisikomisjoni ülesanded elanikkonnakaitse korraldamisel kohaliku omavalitsuse korraldamise seaduse ja hädaolukorra seaduse alusel" uuringu raames. Lõputöö üheks eesmärgiks on välja selgitada, kas olemasolevad seadused tagavad elanikkonna reaalse kaitse ning kas omavalitsuste kriisikomisjonidel on võimekus seadustest tulenevaid kohustusi täita. Lõputöö tulemusel valmiv materjal on tulevikus abiks omavalitsustele elanikkonnakaitse korraldamisel ja kriisikomisjonide töö koordineerimisel. Küsimustele vastamiseks valida sobiv variant/variandid või trükkida vastus küsimuse järel olevasse lahtrisse. Küsitluse lõpetamiseks klõpsake "Kinnitan". Tulemused lõputöö eesmärgi täitmiseks on väga olulised.

Viktor Saaremets

Lääne-Eesti Päästekeskus

Sisekaitseakadeemia Päästekolledži IV kursuse kaugõppe tudeng

1. Kas teie omavalitsuses on moodustatud kriisikomisjon?

- JAH
 EI ↻

Kui vastasite eelmisele küsimusele EI, siis palun põhjendage lühidalt ning jätkake küsitlusega.

2. Kui vastasite esimese küsimusele JAH, siis kas on moodustatud üksik- või ühiskomisjon teiste omavalitsustega?

- ÜKSIK
 ÜHIS ↻

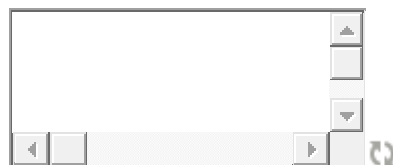
3. Kui on moodustatud ühiskomisjon, siis miks otsustasite ühiskomisjoni kasuks (lühike põhjendus)?

4. Teie kriisikomisjoni territooriumil paiknevate inimeste ligikaudne arv?

5. Kas kohaliku omavalitsuse kriisikomisjonide vajalikkus on teie jaoks piisavalt põhjendatud?

- JAH
- EI ↻

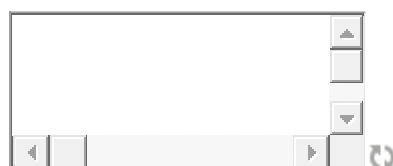
Palun põhjenda oma valikut lühidalt.

6. Kas teie poolt juhitud omavalitsus on võimeline täitma hädaolukorra seadust ja Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §6 lg1 tulenevaid ülesandeid hädaolukorras?

- JAH
- EI ↻

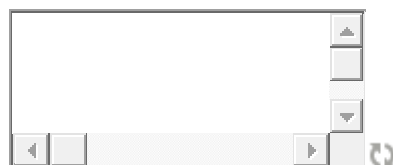
Kui vastasite EI, siis palun põhjendage lühidalt.

7. Kas teie omavalitsuses on piisavalt ressursse (inimesed, aeg, vahendid, ruumid, kompetents) kriisikomisjoni töö tegemiseks?

- JAH
- EI ↻

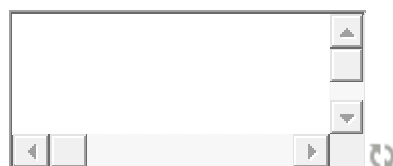
Kui vastasite eelmisele küsimusele EI, siis millest jääb enim puudu?

8. Kas hädaolukorra seaduse ja Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §6 lg1 tulenevate kohustuste täitmine tagab elanikkonna reaalse kaitse hädaolukorras?

- JAH
- EI ↻

Kui vastasite EI, siis palun põhjendage lühidalt.

9. Keda näete oma põhilise partnerina elanikkonna kaitse tagamisel (soovi korral vali mitu, hoides all Ctrl nuppu)?

Päästeteenistus
Politsei
Naaberomavalitsused
Vabatahtlikud organisatsioonid

Muu valik

10. Kui oluliseks peate korraldatud kommunikatsiooni õnnetuse või hädaolukorra lahendamisel?

- Väga oluliseks
- Pigem oluliseks
- Pigem mitte oluliseks
- Mitte oluliseks
- Ei oska vastata 🔄

LISA 2. RESSURSIKATALOOGI NÄIDIS

Nr.	Aadressi info					Ettevõtte/isiku info					Ressursi info			
	Maakond	KOV nimi	Küla	Tn	Maja nr	Ettevõtte nimi	Kontakt-isik	Telefon	Mobiil-telefon	e-mail	Ressursi üld-nimetus	Ressursi ala-nimetus	Ressursi võimekus	Märkused
1	Saaremaa	Leisi v.	Hiievälja küla			Tammiksaare OÜ	Traat Mats		5151515		Eritehnika	Traktor	T-150K	ratastega
2	Saaremaa	Kuresaare		Punane	17	Saare Autobaas OÜ	Klomm Jaan	443 5355	56565655	autobaas@ee.ee	Eritehnika	Ekskaavaator	tTD-75	
3	Hiiumaa	Kärdla		Tina	3	MTÜ Rannad Puhtaks	Tuutu Jüri		54545454		Eritehnika	kopp-laadur	YMZ	
4	Hiiumaa	Käina v.	Kasari küla			OÜ Mihkli talu	Pilv Mihkel	444 4545	5252525		Kauba-vedu	Paakauto	ZIL-130	veeveoks
5	Pärnumaa	Pärnu		Sauga	3a	OÜ Satu Metall	Jaama Jüri		5454544		Kauba-vedu	Kallur-auto	Volvo FM 12 (5 tonni)	
6	Pärnumaa	Pärnu		Sauga	3a	OÜ Satu Metall	Jaama Jüri		5454544		Kauba-vedu	Kallur-auto	Volvo FM 12 (5 tonni)	
7	Pärnumaa	Pärnu		Sauga	3a	OÜ Satu Metall	Jaama Jüri		5454544		Eritehnika	Kraana	Pekkniska (15tonni)	
8	Pärnumaa	Pärnu		Sauga	3a	OÜ Satu Metall	Jaama Jüri		5454544		Kütteseadmed	Soojapuhur	3kw -3tk	